

A Település Arca c. tankönyv
fejezet a Buskó Józsei (2018)
Közigazgatás Urbanisztika című
tankönyvhöz

Lektorálta: Buskó Tibor László

Írta: Kasza Zsolt

Lezárva: 2019. december 10.

Tartalom

1	A TELEPÜLÉS ARCA	4
1.1	Bevezetés	4
1.1.1	Elméleti háttér	5
1.2	Történeti háttér	5
1.3	A Település Arca, mint tudományterület (marketing és Public Relations).....	6
1.3.1	Nemzetközi Település Arccal kapcsolatos irodalom rövid áttekintése..	7
1.3.2	Magyar nevek, publikációk a hazai Település Arc kialakítás életéből ..	9
1.3.3	A Település Tartalmi Arculata (a település viselkedése, és kommunikációja)	11
1.4	A TAK, mint országos projekt értékelése, rövid bemutatása.....	12
1.4.1	Az országos projekt dokumentumai (Lechner Tudásközpont, Útmutató, Magyarszéphely Minta TAK)	13
1.4.2	A TAK-ról szóló ismeretek rendszerezése, összefoglalása (a TAK mint hiánypótló, szemléletformáló, 2017-ig nem létező, újonnan bevezetett szabályozási műfaj).....	16
1.5	Néhány szó a TAK-hoz köthető primer kutatásról	19
1.5.1	Lakossági Fórumok kutatása (hiányosság a helyiek megszólításában)	20
1.5.2	Tartalomelemzés (A TAK első 3 tartalmi pontjának elemzése)	23
1.6	Magyarország a Csodák forrása kampány 2019 év végén	26
1.6.1	Csodák és értelmezések a Település Arc szintjén.....	27
1.6.2	Konkrét példa a TAK kézzel fogható hasznára (A nemzeti-, és helyi identitástudat erősítése).....	28
1.7	Kreativitás és az egyediségre törekvés előnyei, és buktatói a Település Arc témában (A Település Arc javítása, fejlesztése)	29
1.7.1	Példák a TAK okban található kreativitásra.....	30

1.7.2	A kreativitás határai (a kreativitás határtalan, mégis határok közé kell szorítani.)	31
1.8	Kitekintés: a TAK jövőbeli lehetőségei	32
1.8.1	A TAK a jövő generációinak védi meg a településképet.....	32
1.8.2	Tovább lépési lehetőség a TAK-okból (ÉTAK, MoTAK).....	33
1.9	Összefoglalás	34
1.10	Záró gondolatok.....	37
2	Mellékletek	37
2.1	1.számú melléklet: A Település Arca fogalom konceptualizációja	37
2.2	2. számú melléklet A TAK jogi szabályozási környezetének áttekintése időrendi sorrendben (A Település Arc jogi környezete 2019. november 10 állapot szerint) Jogi kronológia 1996. és 2019. október 24 közötti időszakáról, 12 pontban összefoglalva:	42
2.3	3-melléklet Ábra-, Táblázat-, és Irodalomjegyzék.....	46
2.4	4. melléklet Jegyzetek tankönyv fejezetben megemlített Település Arcokról részletesebben 50	
2.5	5. számú melléklet Egyéb a tankönyvfejezetben említett település összefoglalása (ABC sorrendben 9-25 sorszám)	53
2.6	6. számú melléklet Beluszky Pál 7 féle falu és 11 féle városklasztere	54
2.7	7. számú melléklet az első 25 világváros rangsora 2019-ben	55
2.8	8. számú melléklet A legnagyobb városok 2050-ben a torontói kutatók jóslata szerint	56

1 A TELEPÜLÉS ARCA¹

1.1 Bevezetés

A Település Arca című fejezet megírását az indokolja, hogy Magyarországon, 2017 során egy országos, minden önkormányzatot érintő közigazgatási változás történt a Település Arca témában. A Településkép védelméről szóló törvény² értelmében 2017. december 31-ig, az összes magyar településnek, és a fővárosi kerületeknek egyaránt Településképi Arculati Kézikönyveket³ (TAK) kellett készíteniük. Magyarországon immár a teljes településhálózatról⁴ elmondható, hogy van a Településeknek Arca.

A települések általában különbözni akarnak egymástól. Nem az a céljuk, hogy jellegtelenek, vagy megjegyezhetetlenek legyenek, hanem épp ellenkezőleg, az a céljuk, hogy különlegesnek, kivételesnek lássák őket. Ez a vágyuk már jóval a TAK előtt is arra sarkallta őket arra, hogy Települési szintű Arculati Könyveket írjanak. Ezek a kiadványok azonban nem voltak kötelezővé téve a törvény által. Ha az önkormányzat akart Települési szintű Arculati Kézikönyvet írni, akkor írt, ha nem akart, akkor nem írt. A TAK viszont nem volt választható, azt kötelező volt elkészíteni 2017-ben. (A Település Arc ABC jét és a fogalomkör definiálási kérdéseit lásd az 1. számú mellékletben.)

A lényeg az, hogy 2018. január elsejétől Magyarországon két féle település létezik. Az egyik típusú településnek van Települési szintű Arculati Kézikönyve és TAK-ja is, a másik típusnak viszont csak TAK-ja van. Olyan település viszont, amelyiknek egyik sincs, olyan 2019 végén nem létezik. A Település Arca egy fogalomkör- így nagybetűvel írva- tehát azt jelenti, hogy a falu vagy város rendelkezik valamilyen megfogalmazott arccal, tehát semmiképp nem arctalan. Számunkra, közigazgatás szervezés szempontból ez az a pont, ami lényeges. Fejezetünk célja ugyanis az, hogy eljussunk a Település Arc fogalmától az Ország Arc fogalmához. Fő célunk, hogy

¹ A Település Arca egy komplexebb fogalmi keretet jelöl, amelynek részletei 2019 végén még nincsenek kidolgozva. A fogalmak definiálása, konceptualizációja és operacionalizálása még folyik, nem zárult le. Csak a szakemberek véleményének megismerése után lehet a Település Arca mint teljes fogalmi keretet elfogadottnak tekinteni. Lásd a Település Arc ABC je kifejtését később.

² A Törvényt 2016. június 23 án hirdették ki. Lásd 2016. évi LXXIV. törvény a településkép védelméről <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1600074.TV> (A jogi környezet teljesebb áttekintése az 2. számú mellékletben olvasható.

³ „A törvény célja, az” volt „hogy a helyi közösségek gondolják végig, hogy milyen környezetben szeretnének élni, polgári vita alakuljon ki arról, hogy milyen környezetben szeretnének családjaik számára lakóhelyet biztosítani.” az idézet a GY. I. K-ból származik. <http://tak.lechnerkozpont.hu/gyik>

⁴ A Nemzeti Közszeológiai Egyetem különösen nagy gondot fordít a közszeológiai hálózatokra, így a település hálózatokra is. Lásd az első tanulmányok összefoglalását a Hálózatok a közszeológiai hálózatban című, Barabási Albert László által lektorált könyvet.

bemutassuk, hogyan lehet az Ország Arcot a Település Arcok irányából építeni. Erre ugyanis csak a TAK kötelezővé tétele óta nyílt meg a lehetőség.

1.1.1 Elméleti háttér

A Település Arculat téma elméleti háttéréhez hozzátartozik Buskó, Tózsza Településmarketing (2018) könyve. A könyv átfogóan vizsgálja a Település márképítést a településmarketingben. Tekintve azonban, hogy ez a tankönyvfejezet nem kíván a Településmarketing fogalomkészletében elmerülni, a téma iránt érdeklődőknek javasoljuk a Településmarketing című tankönyv alaposabb tanulmányozását.

Itt csupán az Arculat (tervezetten kialakított kép) és az Image (spontán alakuló kép) fogalmainak megkülönböztetésére térünk ki. Az Arculat egy tudatosan kialakított kép, amit a település szeretne, ha látnának, tapasztalnának róla. Az image pedig az a kép, amit spontán és ténylegesen látnak, tapasztalnak a település célcsoportjai a településről. A TAK, ahogy a neve is mutatja, Arculatot hozott létre minden településen, megfogalmazva azt, amit meg kíván őrizni, vagy fejleszteni a jövőben az adott város vagy falu. Volt, ahol nem volt mit megőrizni. Volt, ahol az Arculatváltásban komoly potenciálok voltak (Lásd például a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Campus tér kialakítását, ill. Bp. VIII. kerületének másik részét a Corvin negyedet. (Lásd részletesen a 4. számú mellékletben.)

1.2 Történeti háttér

A TAK-ok elkészítésének háttérében az építészetet érintő közigazgatási eljárások liberalizációja, a bürokráciacsökkentés állt. A kormány 2014 őszétől vizsgálta a magyar építésüggyel kapcsolatos eljárásokat és arra az eredményre jutott, hogy könnyíteni fogja az eljárásrendet. Egyrészt a jogi nyelvezetet közérthetőbbé tette, másrészt a 300 négyzetméternél kisebb alapterületű építmények eljárásrendjét egyszerűsítette⁵. Ez az építész szakma felháborodását váltotta ki. Az építészek azt nehezményezték, hogy a kormány liberalizációja összevisszaságot, a települések képének kaotikus állapotát váltja majd ki. A kormány válasza a Településképről szóló törvény elfogadtatása volt 2016. június 23-án.

⁵ Nem lett kötelező egy hosszas eljárás elindítása elég volt az építés bejelentése

A Településkép⁶, Település Identitás⁷, a Településmárkázás, a Település Arc kialakítása eddig sem volt ismeretlen Magyarországon. 2017 előtt is léteztek Települések Arcával kapcsolatos kiadványok, de ilyen átfogó, az ország minden településére kötelező érvényű közigazgatási intézkedés korábban nem létezett hazánkban. A TAK kialakítás operatív szinten nem ment zökkenőmentesen. Ezt már 2017 áprilisában is jelezte az építész szakma például Rápli (2017).

A TAK elkészítéséhez szükséges finanszírozás megoldására a kormány a 10.000 főnél kisebb, és bizonyos feltételeknek megfelelő településeknek jelentős összeget szavazott meg a TAK elkészítésére. (Lásd részletesen <http://tak.lechnerkozpont.hu/node/7082>).

Sajnos azonban a pénz sem oldotta meg az idő, szakember stb. hiányt, így az eredetileg 2017. október 1-re szóló határidőt a kormány kénytelen volt 2017. december 31.- re módosítani, mert a települések kb. egyharmada (több mint ezer település) nem tudta volna tartani az eredeti időpontot. Mindez jól mutatja, milyen hatalmas közigazgatási projektet kellett lebonyolítani az országnak, amit végül 2017-ben és az azt követő két évben sikeresen oldott meg Magyarország.

1.3 A Település Arca, mint tudományterület (marketing és Public Relations)

A Település Arcának kialakítása mindig is a helymarketing és a Public Relations (PR), azaz egy település közönségkapcsolatainak ápolása tudományterületéhez tartozott. A hazai és a nemzetközi irodalom egyaránt bőséges előzményeket vonultat fel a helymarketing témában, azon belül a Település Arc⁸ szakterületéről, amit ez a fejezet nem tud és nem is kíván a teljesség igényével bemutatni.

A marketing 100 évnél régebbi történetében a helymarketing fogalma már több mint 30 év óta létezik. Ez a tudományterület nem a termékek vagy szolgáltatások, politikusok, pártok, hanem a különböző helyek értékesítésében játszik jelentős szerepet. A hely lehet egy település, egy régió, vagy akár egy egész ország is. Legismertebb formája az, amikor egy ország azzal a céllal forgat reklámfilmeket, hogy

⁶ Lásd erről részletesen Kasza (2018 m.a.)

⁷ Azoknak, akik néhány helyidentitás modell bemutatást szeretnének a nemzetközi irodalomból, ajánljuk, hogy olvassák el a következő tanulmányt Urbánné (2019)

⁸ Lásd részletesebben Kasza (2019), arról mit is jelent Szigetmonostor település esetén a Településmarketing és a Település Arc alkalmazása

a külföldi turisták felkeressék az országot (országimage filmek), de nem ismeretlenek a régió-, vagy városmarketing filmek sem.

Példaként említhetjük a 2018. október és 2019 januárja között folytatott WOW Hungary nevű, hazánkat népszerűsítő kampányt, amely Magyarországot a csodák kimeríthetetlen forrásaként tüntette fel. A helymarketing jelentőségét mutatja, hogy ez az egyébként 13 országot megcélzott kampány Magyarországnak 4 milliárd forintjába került. Az, hogy ez miképpen függ össze a magyar Települések Arcaival, nyilvánvalónak tűnik. A célcsoportok (helyi lakosok, befektetők vendégmunkások, diákok, (pl. fogászati) szolgáltatásért a településre érkezők, turisták) nem az országimage film, hanem a településen tapasztalt Arcok alapján alkotnak véleményt Magyarországról⁹. Ez a tény a lokális, azaz településszintű, és az országos szintű Arc építés koordinációjára hívta fel a figyelmet.¹⁰ Ennek feltételei a TAK kötelezővé tételével teremtődtek meg 2017. december 31 után.

1. ábra WOW Hungary a Wellspring of Word kampány emblémája. A kampány üzenete az volt, hogy Magyarország a csodák kimeríthetetlen tárháza. Fontos megjegyezni, hogy hazánk csodáinak jó része településekhez köthető. Forrás:<https://www.furdoszovetseg.hu/wellsprings-of-wonders-wow-hungary-uj-magyar-oroszagmarka> Letöltve: 2019. november 26.

1.3.1 Nemzetközi Település Arccal¹¹ kapcsolatos irodalom rövid áttekintése

Mivel a Település Arca téma Magyarország viszonylatában, a magyar települések szempontjából -a TAK-okon- keresztül kerül bemutatásra a nemzetközi helymarketing irodalom részletes ismertetésétől itt most eltekintünk.

⁹ „A szemüknek hisznek

Kiss Róbert Richard szerint a tapasztalati értékelések sokszor sokkal többet nyomnak a latban, mint az akármilyen profin kialakított imázskonceptió vagy reklámtevékenység” Balassa, Kövesdy (2019)

¹⁰ Lásd erről részletesen Kasza (2018 m.a.)

¹¹ Azoknak, akik a nemzetközi Település Arc témával szeretnének foglalkozni részletesebben, azoknak ajánljuk 4. számú melléklet elolvasását, ahol az első 25 világváros rangsora olvasható 2019-ben.

A helymarketing részeként értelmezhető a Település Arc, a Régió Arc, vagy az Ország Arc kialakítása, amelyre hazánkban elég kevés figyelmet szentelnek, különösen a helyi önkormányzatok (Település Arc) szintjén. A Település Arc kialakítása önmagában nem elég, szükség van a kívánatos Település Arc napi szintű fenntartása is. Ez a terület nem kap elég figyelmet és erőforrást (pl.pénzt, időt, szakértelmet, technikai eszközöket) napjainkban, ezért elhanyagolt területnek mondható hazánkban legalábbis, lokális szinten. Pedig „A város értékesítése” című könyvet már több mint 20 éve,1997-től magyarul is olvashatta az önkormányzati szakma. (Lásd Aswort, Woogd (1997)).

A 2017 előtt időszakban sok magyar településnek vagy nem volt Település Arc elképzelése, vagy ha volt, az nagyrészt kimerült az arculati elemek nem teljesen szisztematikus használatában. A település tartalmi arculata alatt a település viselkedésének és a település kommunikációjának összességét értjük. A település viselkedése arra utal, hogy a települést nemcsak tisztának és virágosnak kell megtervezni, hanem gondoskodni kell a szemét eltakarításról, a hulladék elszállításáról, a virágok gondozásáról, a rend fenntartásáról stb. is.

A Település Arc témában sok magyar település - a TAK kötelezővé tétele előtt is- például a megkülönböztetés vizuális eszközeként emblémát, egységes színeket és betűtípusokat használt és használ napjainkban is. A verbális megkülönböztetés (a település neve mellett a település szlogen) használata már ritkább hazánkban (pl. Tata a vizek városa, Debrecen a civis város Lásd 4. mellékletben), de arra, hogy a település akusztikusan is megkülönböztesse magát még kevesebb a példa (pl. Kecskemét is kiállítja nyalka verbunkját dallama a város főterén). A vizuális arculat kialakítása nem képezte részét a TAK-nak, ezért itt ezzel a területtel részletesebben nem foglalkozunk.

A tartalmi arculat legtöbb esetben hiányzott a TAK előtti Arculati kézikönyvekből. Nem került sok esetben kidolgozásra a településviselkedés (behaviour), vagy a település kommunikáció (jellemzően a városkommunikáció) vagy a hely identitása. Így a „Település Arc ABC”¹² je sok esetben igen hiányosnak volt mondható. (A= Arc,

¹² Az ABC elnevezés a szerzőtől származik. Az elnevezés használatát az egyszerűség indokolja, A mai napig nincs elfogadott, minden tekintetben koherens rendszer ezen fogalmakról. Mint később látni fogjuk a településmarketing a vállalati szférától vette át a Corporate Identity=vállalati identitás fogalomkészletét és próbálta következetesen alkalmazni azokat. Történtek próbálkozások a Corporate szó lecserélésére City=város, ill. ,Country=Ország szavakkal, de így a falvak kimaradtak a County pedig nem teljesen ugyanazt jelenti. Simon Anholt 200- ben a Competitive Identity fogalmát vezette be, de mai napig nincs konszenzus ebben a témában.

Arculat B=Behaviour a település viselkedése C=Communication= falu-, ill. városkommunikáció D= Design azaz a formai elemek következetes használata).

1.3.2 Magyar nevek, publikációk a hazai Település Arc kialakítás életéből

A nemzetközihez képest jó néhány évvel lemaradva, de azt nem lekésve megjelentek a Település Arc kialakítások Magyarországon is. A vállalati Arculati Kézikönyvek elkészítésben több évtizedes tapasztalatot szerzett marketing és PR szakemberek nekiálltak nemcsak formai (embléma, betűtípus, színek), hanem Tartalmi Arc (a vállalat viselkedése, szervezeti kommunikációja) terén is új értékeket alkotni, amikor 2017-ben beköszöntött a kötelezővé tett TAK elkészítés időszaka. Ez nem kis feladatot, és igen hosszú, több hónapos munkát jelentett az építész és egyéb szakterületek szakembereinek (jogász, térinformatikus, közigazgatási, tájépítész, műemléki szakértő, közlekedéstervező stb.) Azoknak is nagy kihívást jelentett a TAK elkészítése, akik eddig csak vállalati, de nem település szinten próbálkoztak¹³ Arcalkotással.

Sas István¹⁴ utolsó, 2018-ban megjelent könyve egy külön fejezetet (a 11. könyvfejezetet) szentel az image születésének napjainkban. A szerző leszögezi, hogy az imázsznak van szerkezete (pozíciója, ereje, kontúrja) (Lásd Sas (2018)).

Míg Sas általánosan, minden termékre (így a településtermékekre is) vonatkozóan publikált, Tózsza István kifejezetten a Település Arc témához illeszkedően állapítja meg a külső, belső, professzionális és partner image fogalmait.(Lásd Tózsza (2011)).

A TAK egyfajta „unikum”. A TAK tudományos háttérének felvázolásakor elsősorban azokról a specifikusan magyar szerzőkről emlékezzünk meg – a teljesség igénye nélkül –, akik a településmarketing, és ezen belül a Település Arca témában 2017 előtt is fontos publikációkat jelentettek meg.

¹³ Érdemes a TAK összetett jellegének megértése céljából megnézni Budapest 240 oldalas TAK 3. oldalát, ahol elolvashatjuk, hogy a fővárosban még több szakember együttműködése kellett ahhoz, hogy ez az Arculati Kézikönyv megszülethessen. <http://budapest.hu/Documents/V%C3%A1ros%C3%A9p%C3%ADt%C3%A9si%20F%C5%91oszt%C3%A1ly/BUDAPEST%20TELEP%C3%9CL%C3%89SK%C3%89PI%20ARCULATI%20K%C3%89ZIK%C3%96NYV%20-%20egyvezet%C3%A9si%20anyag.pdf>

¹⁴ Kiváló pszichológus, rengeteg hazai és külföldi díjjal kitüntetett, elhunyt reklámfilm rendező, főiskolai és egyetemi tanár

Ki kell emelni Piskóti István¹⁵ és Papp-Váry Árpád¹⁶ professzorokat. Mindketten kiemelkedően sokat tettek a Település Identitás, Településmárkázás, Település Arc témakörökben Magyarországon.

Piskóti mára alapvetőnek számító könyvében (Piskóti (2012) 63. és 64. o) említi, hogy „Egerszegen sok éve arculati kézikönyv kidolgozásával egységesítették a megjelenést. (Hévízről),nemrég arculati kézikönyv is megjelent”¹⁷ (Lásd a fejezetben található, példaként említett települések összefoglalását az 5. számú mellékletben).

Láthatjuk, hogy már 2011-ben is, jóval a TAK megjelenése előtt is voltak hazánkban Arculati Kézikönyvek, ami egyértelműen a helymarketing szakterületéhez tartozott. Ezen kívül jelentek meg olyan kiadványok is, mint például a 2013. január 1-től járási székhelyé vált Ibrány település „Álomból valóság” című, esztétikus fotókkal teli 144 oldalas emlékkönyve, amely a 2017. október 30.- án véglegesített 70 oldalas TAK elkészítését jelentősen megkönnyítette.
https://www.ibrany.hu/sites/default/files/upload/tartalmakhoz/progr_mok-koncepciok/Ibr%C3%A1ny%20TAK%20v%C3%A9gleges%202017.10.30.pdf
Letöltve: 2019. december 1.

Részletesen olvashatunk, kitűnő szakmai publikációkat Papp-Váry Árpád¹⁸ professzortól is a <http://www.papp-vary.hu/varosmarkazas>, <http://www.papp-vary.hu/orszagmarkazas/> oldalakon, aki nem melleleg 2007-ben védte országmárkázásból doktori értekezését, de azóta is, rendszeresen publikál a témában. Magyarország kampányok és szlogenek című, 2018-ban megjelent, 38 oldalas tanulmányában a 35. oldalon az alábbi összefoglalás olvasható:

„Általános országmárka kampányok, szlogenek külföldön (nem csak turisztikai): – Hungary – In the heart of Europe (1990-es évek vége, 2000-es évek eleje) – 1000 years in the heart of Europe (2000 környékén) – Hungary, The Meeting Point (2000) – Magyarország – Jogodban áll szeretni (2001, kizárólag Szlovéniában) – Welcome to Hungary - Europe’s new country of beauty (2003) – One of Us (2004) – Magyar Magic (2004, az Egyesült Királyságban) – Hungary - World of Potentials (2011, az EU soros

¹⁵ A Miskolci Egyetem professzora számos tankönyv szerzője pl. Piskóti István Régió- és településmarketing. Marketingorientált fejlesztés,

márkázás. különböző helymarketinggel kapcsolatos versenyek kiemelkedő alakja

¹⁶ Lásd a szerző www.markadoktor.hu oldalát, annak ország- és városmárkázásról szóló cikkeit

elnökség kapcsán) – Passion inside – Szenvedéllyel töltve (2013), a magyar borok számára

A szerző a teljesség igénye nélkül mutatja be azokat az erőfeszítéseket, országimage kampányokat, amit Magyarország tett annak érdekében, hogy karakteres, jól megkülönböztethető Arca legyen hazánknak az EU 28 tagállama és a világ nagyságrendileg 200 országa között.

1.3.3 A Település Tartalmi Arculata (a település viselkedése, és kommunikációja)

A vállalati szintű arculati kézikönyv terminológia szervezeti viselkedés (CB = Corporate Behaviour) és szervezeti kommunikáció (CC =Corporate Communication) részekre bontják a tartalmi arculatot. A tartalmi arculat a CI=Corporate Identitynek, azaz a vállalati arculatnak csak az egyik része. A másik része a CD= Corporate Design=Formai Arculat. A vállalati szintű Arculati Kézikönyvek mellékelik az emblémát, betűtípust, színeket annak érdekében, hogy az egységesen és következetesen legyenek azok alkalmazva. ARCULAT ÉS IDENTITÁS 2. címmel 2019. december 11 én jelenik meg. Ez a könyv a szerző Barák Péternek, az Activium ügyvezetőjének második kötete.¹⁹ Ebben a kötetben olvashatjuk például a Gödöllői Királyi Kastély, mint márka bemutatását is.

A tartalmi arculat két részébe (településviselkedés és településkommunikáció) rengeteg minden beletartozik. A teljesség igénye nélkül itt csupán néhány szempontot sorolunk fel azt bemutatóan milyen sokrétű fogalom a tartalmi arculat.

Ami a település viselkedését illeti az, hogy hogyan viselkedik a település az ott élő és oda érkező emberekkel, az ott élő állatokkal,²⁰ a védett növényekkel (természetvédelem) csak egy része annak mit értünk településviselkedés alatt. A település viselkedésének másik fontos része az épített környezet megóvása, a településrészek fejlesztése, modernizálása. A legfontosabb célcsoportokra (helyi lakos, befektető, diák, beteg, turista, vendégmunkás) bontás jól mutatja, az

¹⁹ „Tíz évvel ezelőtt volt egy álmom, hogy létrehozzak egy könyvet, amely példaértékű magyar márkákat és azok arculatait mutatja be. A kötet kimagasló sikereket ért el, több felsőoktatási intézmény, főiskola és egyetem ajánlott vagy kötelező olvasmánnyá választotta. Hazánk legrégebbi és legnívósabb könyv megmérettetése, a Szép Magyar Könyv Verseny díjazottja lett. Megjelenésekor az egyetlen, arculattal foglalkozó szakkönyv volt Magyarországon, ami azóta sem változott.” Az idézet az Activium Facebook bejegyzéséből származik. Megjelent 2019. december 6-án. Letöltve: 2019. december 6-án.

²⁰ Gondoljunk például arra, hogy a háztetőkön fészkelő gólya is része lehet a településképpnek. Az, hogy a település hogyan viselkedik ezzel kapcsolatban, és hogy kommunikál erről, az karakteressé teheti a Település Arcot. Lásd erről: <http://www.vasarhely24.com/mindennapi/kilencedszer-telel-itthon-maty-i-a-csongrad-megyei-koesmaba-jaro-golya?fbclid=IwAR0EMT3rjoIVq1rSEwpIVzZUIhUji7CVM31sjb7nkWajbGYFdufP9f3W94E#.Xdi-YAcQ2UI.facebook> Letöltve: 2019 november 27

önkormányzatnak külön kell törődnie a saját lakóival, a befektetőkkel, a településre tanulni jövő hazai és külföldi diákokkal, megint másképp kell gondoskodnia a turistákról, és megint másként az ide érkező gyógyászati kezelésre érkezőkről.

A település kommunikációjában két irányt kell szétválasztani. Az egyik az online térben történő kommunikáció, a másik a valós térben zajló kommunikáció. Az online térben a napi 24 órás elérhetőség 2019 végén alapkövetelmény (pl. önkormányzati weblap, közösségi oldalak működtetése, a kérdések, e-mailek megválaszolása lehetőleg naponta stb.) A valós térben is szerteágazó kommunikációs tevékenységet végezhet a falu vagy a város. A leggyakrabban használt eszközök a papír alapú Önkormányzati újság, a plakátok, prospektusok, reklámtérképek. Az online és offline kommunikációt egymással koordinálva, -a Település Arcát figyelembe véve-, integráltan kell végezni. Nem ritka, hogy az egyes önkormányzatok reklámügynökségeket, vagy PR ügynökségeket alkalmaznak például a városkommunikáció gyakorlati kivitelezésében. Érdekes kutatás készült Gera Annától, aki az alföldi városok arcait és kommunikációját elemezte 2017-ben, tehát éppen a TAK-ok készítésének évében (Lásd Gera (2017)).

A nemzetközi és hazai irodalmi rövid áttekintése rámutat arra, hogy jelentős publikációk állnak rendelkezésre azok számára, akik ebben a témában jobban el kívánják mélyedni a TAK előtti Települési szintű Arculati Könyvek marketing világában, de itt most koncentráljunk a TAK közigazgatási aspektusára.

1.4 A TAK, mint országos projekt értékelése, rövid bemutatása

Láthattuk, hogy a Településkép védelméről megjelent törvényt 2016. június. 23-án fogadták el. A törvény határozott szándéka az volt, hogy kivétel nélkül, minden önkormányzat készítse el a TAK-ot. A központi irányítás ugyanakkor nem kívánt beleszólni, milyen legyen az adott Településkép, milyen legyen az a Település Arc, amit a helyi lakosság meg kíván őrizni, vagy tovább akar fejleszteni. A törvény csupán azt írta elő, hogy a TAK-okat elfogadni csak akkor lehet, ha azt közzétették, és a helyiek véleményezhették, jóváhagyhatták. Nem lehetett tehát TAK-ot véglegesíteni úgy, hogy nem volt egyeztetés.

1.4.1 Az országos projekt dokumentumai (Lechner Tudásközpont²¹, Útmutató, Magyarorszáphely²² Minta TAK)

A kormány tehát valóban az „Ön” kormányzás szintjére bízta azt, milyenek legyenek a Település Arcok. Segítette, támogatta a TAK elkészítését Útmutatókkal, oktatással, interaktív felülettel, pénzügyi támogatással, de nem szólt bele abba, ki hogyan alkossa meg a saját Település Arcát. (lásd 1. táblázat)

N	Dátum	Tartalom	Elérhetőség
12	2017.12.08	HELYI ÉRTÉKEK ORSZÁGOS ONLINE TÉRKÉPEN	http://tak.lechnerkozpont.hu/node/7802
11	2017.09.06	HOSSZABBÍTÁST KAPNAK AZ ÖNKORMÁNYZATOK	http://tak.lechnerkozpont.hu/node/7549
10	2017.07.19	ELKÉSZÜLTEK A TELEPÜLÉSKÉPI RENDELET MEGALKOTÁSÁT SEGÍTŐ DOKUMENTUMOK	http://tak.lechnerkozpont.hu/node/7132
9	2017.07.03	ELKÉSZÜLT A PARTNERSÉGI RENDELET MINTA A TELEPÜLÉSKÉP VÉDELMI TÖRVÉNY VÉGREHAJTÁSÁHOZ	http://tak.lechnerkozpont.hu/node/7092
8	2017.06.23	FORRÁST RENDELTEK A TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI	http://tak.lechnerkozpont.hu/node/7082

²¹ A Miniszterelnökség építészet- és építésügyi politikáját támogató, valamint szakinformatikai feladatokat ellátó szakmai szervezete koordinálta a TAK elkészítését 2017-ben.

²² Nem létező, kitalált település, ami mintaként szolgált arra milyen lehet egy TAK. Ez is ajánlás volt, nem volt kötelező ennek alapján elkészíteni a TAK-okat.

N	Dátum	Tartalom	Elérhetőség
		KÉZIKÖNYVEK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ	
7	2017.06.23.	LEZÁRÓDOTT A TELEPÜLÉSKÉP VÉDELMÉRŐL SZÓLÓ TÖRVÉNY VÉGREHAJTÁSÁT TÁMOGATÓ SZAKMAI TALÁLKOZÓSorozat	http://tak.lechnerkozpont.hu/node/7081
6	2017.03.01	ELKÉSZÜLT A TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV MINTA	http://tak.lechnerkozpont.hu/node/6370
5	2017.03.01.	ELÉRHETŐ A TELEPÜLÉSKÉP VÉDELMÉRŐL SZÓLÓ 2016. ÉVI LXXIV. TÖRVÉNY VÉGREHAJTÁSÁRA VONATKOZÓ OKTATÓANYAG	http://tak.lechnerkozpont.hu/node/6369
4	2017.02.21	MEGKEZDŐDÖTT A TELEPÜLÉSKÉP VÉDELMÉRŐL SZÓLÓ TÖRVÉNY VÉGREHAJTÁSÁRA VONATKOZÓ SZAKMAI KÉPZÉSSorozat	http://tak.lechnerkozpont.hu/node/6367

N	Dátum	Tartalom	Elérhetőség
3	2017.02.15.	ELKÉSZÜLT AZ ÚTMUTATÓ A TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYVEK ELKÉSZÍTÉSÉHEZ	http://tak.lechnerkozpont.hu/node/6365
2	2017.02.15.	MEGKEZDŐDTEK A TELEPÜLÉSKÉP VÉDELMÉRŐL SZÓLÓ TÖRVÉNY VÉGREHAJTÁSÁNAK MUNKÁLATAI A TOKAJ- HEGYALJAI TÖRTÉNELMI BORVIDÉK KULTÚRTÁJ VILÁGÖRÖKSÉGI TERÜLETÉN	http://tak.lechnerkozpont.hu/node/6364
1	2017.02.15.	A MINISZTERELNÖKSÉG TÁJÉKOZTATÓJA A TELEPÜLÉSKÉP VÉDELMÉRŐL SZÓLÓ TÖRVÉNY VÉGREHAJTÁSÁHOZ	http://tak.lechnerkozpont.hu/node/6362

1. táblázat A TAK 2017. évi kronológiájának összefoglalása (készült a Lechner Tudásközpont, mint a Miniszterelnökség háttérintézményének honlapja alapján (2017. 02. 15-2017. 12.08) (saját szerkesztés)

Közigazgatás-szervezési szempontból ez egy nagyszerű, de nagyon nehéz vállalkozás volt, hiszen a központi és a helyi kormányzásnak úgy kellett együttműködnie, hogy

abban a kormány maga is tanuló szervezetként vett részt, mert nem voltak olyan előzmények, amiből a kormány meríthetett volna.

1.4.2 A TAK-ról szóló ismeretek rendszerezése, összefoglalása (a TAK mint hiánypótló, szemléletformáló, 2017-ig nem létező, újonnan bevezetett szabályozási műfaj)

Ahhoz, hogy jobban megértsük ennek a 2017-ben lezajlott, országos projektnek a jelentőségét induljunk ki abból, hogy miért lett kötelezővé téve a TAK megírása? Vegyünk egy egyszerű esetet. Valaki egy településen meg akar venni egy házat, le akarja bontani és a telken egy új házat szeretne felépíteni. Ebben az esetben jól teszi, ha tanulmányozza az adott településen elkészített TAK-ot és az arra épülő Településképi Rendeletet (TER-t). A TAK és a TER elsősorban a vásárló tulajdonosnak, az új épületet megtervező mérnöknek, és az épületet kivitelező vállalkozásnak ad útmutatást, de a TAK nemcsak kizárólag nekik szól, haszonnal forgathatja bárki, aki a település iránt érdeklődik. A TAK tehát nem kizárólag az építészeti szakmához köthető, annál jóval összetettebb tartalmú kiadvány. Arra kérdésre tehát, hogy mi a TAK nem lehet egyetlen választ adni. Az alábbi táblázat megpróbálja összefoglalni mi is az a TAK?

1	Kérdés	Válasz
1	<u>Mi az a TAK (1)?</u> (rövidítés)	A Településképi Arculati Kézikönyv rövidítése
2	<u>Mi az a TAK (2)?</u> (könyv)	Egy minimum 10, de akár 270 oldalas terjedelmű A/4 méretű lapokból álló - rendszerint ingyen, online elérhető és kinyomtatható- könyv (sajnos nem minden településnek elérhető a TAK-ja még 2019 végén sem.)
3	<u>Mi az a TAK (3)?</u> (tartalom)	Egy olyan kézikönyv, amely tükrözi az adott település lakossága és vezetése milyen településképet kíván megőrizni, átadni a következő generációknak. Eredetileg azoknak szól, akik építeni szeretnének a településen, (lakos, építész, kivitelező stb.) de ennél jóval többről van szó benne.

1	Kérdés	Válasz
4	Mi a TAK (4)? (országos közigazgatási projekt)	Egy a központi irányítás által előírt és támogatott országos projekt (minden önkormányzatot, azaz 3178 ²³ önkormányzatot érintett). Ez a projekt valóban a lokalitás szintjén, azaz az önkormányzatok szintjén valósult meg 2017-ben. A kormány ugyan segítette oktatással, útmutatókkal, sőt támogatta is anyagilag a TAK-ok elkészítését, de szándékosan nem szolt bele a lokalitás szintjén melyik önkormányzat, hogy készítse el azt.
5	Mi a TAK (5)? (szakma/ tudomány)	Elsősorban építészeti, de egyéb például (tájképi) szempontokat is szem előtt tartó olyan dokumentum, ami szakmai alapját képezi a minden településen kötelezővé tett Településképi Rendelet (TER) jogi szabályozásának. A téma komplex jellegű: a közigazgatás, a térinformatika, a műemlékvédelem éppúgy hozzá tartozik, mint a helymarketing.
6	Mi az ÉTAK?	Építészeti Tájegység Arculati Kézikönyv (már nem lokális, hanem regionális szintű kézikönyv) Hét Tájegység ÉTAK-jának megírására már 2017 decemberében lehetett pályázni, Megírása nem volt kötelező
7	Mi a kapcsolat a TAK és ÉTAK között	Az ÉTAK készítőinek kötelességük a Tájegységhez tartozó összes település TAK-ját vizsgálni, minősíteni, és elkészíteni ezek alapján az ÉTAK-ot pl. Pilis, Mecsek, Kalocsa ÉTAK ja

2. táblázat a TAK fogalomkörének összefoglalása (saját ábra)

²³ A 2019. május 1 állapot szerint 3177 települést tartanak nyilván. Forrás: <https://www.valasztas.hu/valasztopolgar-szam-2019.05.01-letoltve-2019.november.30>. A települések nevét ABC sorrendben tüntették fel. A TAK-ok számát tekintve azonban, mégis 3178 db TAK-beszélhetünk Magyarországon. Indoklás: 3155 település van Magyarországon Budapesttel együtt. A 23 fővárosi kerület ezen felül készítette el a további 23 TAK-ot. Így adódik a 3178 végösszeg.

A TAK olyan gyakorlati kérdésekben foglal állást például, hogy a településen bontásra kiszemelt ház védettnek (pl. műemléknek) minősül-e vagy sem? Ha igen, akkor nem lehet lebontani, hanem kizárólag felújítani lehet megfelelő feltételek teljesülése mellett. Ha nincs műemlékké nyilvánítva az épület és lebontható, akkor még két fontos kérdés marad. Az egyik a szomszédok házai milyen karakterűek, mert ebbe a településképebe kell illeszkedjen az új ház is. A másik dolog pedig az, hogy 2021. január 1 -től csak olyan ház használatbavételi engedélyét lehet kiadni az EU iránymutatásának megfelelően, aminek a károsanyag kibocsátása nullához közeli. Ez más szavakkal azt jelenti, hogy a település önkormányzata nem adhat ki olyan használatbavételi engedélyt 2021 -től az új házra, amely például földgázzal vagy széntüzeléssel működik és károsítja a környezetet, miközben rombolja a füstölgő kémény településről alkotott képet is. Ez a gondolat jól mutat rá arra, hogy az EU is hatással van a Település Jövőbeli Arcára.

2017 óta már nem az a kérdés, kell-e egy településnek Településképi Arculati Kézikönyv vagy sem, hiszen 2019 végére - elvileg²⁴ - mindegyik településnek van már ilyen kézikönyve. Sokkal inkább azt kell tisztázni, hogy az arctalanság megszüntetése után a 2020-tól induló években milyen lesz a folytatás? Az arctalan település megjegyyezhetetlen és ez által versenyhátrányba kerül az a város, vagy falu, aminek nincs Arca. Márpedig a települések – akár tudomást akarnak szerezni a versenyről, akár nem – mindenképpen versenyben állnak más településekkel: a befektetőkért, a turistákért, a diákokért, a vendégmunkásokért, a szolgáltatást igénybe vevőkért, a helyi lakosok megtartásáért. Egy arctalan település nem tudja jól megszólítani a célcsoportokat. Online weblapok és offline Települései Arcok nélkül a település elsikkad, megtalálhatatlan. Meg kellett tehát tenni azokat a kötelező lépéseket, mint például annak megválaszolását, milyen Arcot szeretne a település? Egy magát zöldnek eladni kívánó város elkezdhetette a fák beültetését (lásd például 10.000 fa ültetése Budapesten). Herend felépíthette az Arcát a porcelán köré, Tokaj pedig a borászatára, ezen belül is a Tokaji Aszúra építhetett. (Lásd Piskóti (2012) 285.o)

A sort folytathatnánk, de most térjünk át azokra a településekre, amiknek nem, vagy nem karakteresen volt arca 2017 előtt. Ki tud például arról, hogy milyen Makkoshotyka, Verpelét, vagy Nőtincs Arca²⁵? Ezek a települések sok esetben

²⁴ Az elvileg azt jelenti, hogy létezik a TAK, de az nem feltétlenül hozzáférhető mindenki számára az interneten

²⁵ A három település egy 2013 óta a Facebookon megtalálható online videóból lett véletlenszerűen kiválasztva. A video a Magna Cum Laude slágerének zenéjére a Vidéki Sanzon dallamára mintegy 60 település nevét sorolja fel az eredeti sláger szöveget

nemcsak arctalanok, de névtelenek és ebből fakadóan ismeretlenek is (voltak). Legtöbbször Isten háta mögötti települések, amikről nemhogy a külföldi, de még a magyar sem tud. Eddig, a TAK megírása előtt az volt a kérdés, hogy fog versenyezni az a sok-sok magyar település a célcsoportokért, ha névtelenek? Ma a TAK-ok elkészültével, a Magyarországról alkotott kép kedvezőbbé válása valószínűbb, mint a TAK megírása előtt volt, és ez jelentős előre lépés. (Ha egy Település Arca javul már az is javítja az összképet, de ha 3 ezer Település Arca javul a TAK által, az Ország Arca szinte biztos még pozitívabb lesz)

Nem elsősorban a már megkülönböztethetőséggel rendelkező települések esetén volt megfigyelhető előrelépés a TAK megjelenése óta. Fürdővárosaink (Hévíz, Harkány), Hungaricummal rendelkező településeink (például Gyula a gyulai kolbász, Makó a hagyma) vagy Paks (az atomerőmű) révén a TAK előtt is rendelkeztek megkülönböztethetőséggel a TAK-októl függetlenül is. Az olyan települések profitáltak kutatásaink szerint a legtöbbet a TAK kötelező megírásából, akik eddig nem lettek rákényszerítve arra, hogy településeik Arcot alkossanak. Ezek rendszerint azok, a 10.000 főnél kisebb lakossággal rendelkező települések voltak, akik 1 millió ft támogatást is kaptak az államtól 2017 nyarán a TAK elkészítéshez.

1.5 Néhány szó a TAK-hoz köthető primer kutatásról

A TAK mint országos projekt irodalmi feldolgozottsága 2019 végén sokkal inkább az építészeti szakma oldaláról, mintsem helymarketing, ill. Település Arc szempontból történt meg.

teljesen átírva. Az online video 2013 és 2019 között 8000 körüli kedvelést kapott, népszerűnek mondható, és elgondolkodtató. Elgondolkodtató hogy mi magyarok mennyire nem ismerjük még a településeink nevét sem.

2.ábra a 2018 december 10-én megrendezett TAK konferencia összegezte a TAK tapasztalatokat és stratégiai távlatokban 2030-ban gondolkodva vázolta fel a jövőt
BMC Mátyás u. 8. Budapest, 1093

2018-ban több cikk jelent meg pl. Kolossa (2018), ill. több konferencia is foglalkozott a TAK –al (például 2018 december 10 TAK Konferencia)

Viszonylag feltáratlan azonban, az hogy a TAK-ban foglaltak mennyire tekinthetők a Település Arcok szempontjából is előre lépésnek, hiszen a TAK alapvető feladata az volt, hogy a csatornafedelektől a tetőcserepekig –építészetileg- határozzák meg a település épített /környezeti arcát, nem pedig az, hogy az adott Település Arc miként tudja erősíteni a pozitív Magyarország imázst.

1.5.1 Lakossági Fórumok kutatása (hiányosság a helyiek megszólításában)

A törvény előírta, hogy lakossági fórumokon a TAK készítésének folyamatába a helyi lakosság, civil szervezetek, egyházak stb. is beleszólhassanak. A kutatások azt mutatják, hogy sok településen nagyon mérsékelt volt az érdeklődés 2017-ben. Részben azért, mert a helyi társadalom nem hitt abban, hogy számít a véleménye, részben azért, mert nem érdeklődött a TAK iránt, részben pedig azért, mert nem megfelelően voltak tájékoztatva. (Sok esetben el sem érte a célcsoportot a hír, hogy Lakossági Fórum lesz a TAK-ról. Más esetekben olyanokat ért el az üzenet, akik nem jöttek el a lakossági fórumra, miközben azokat nem érte el, akik eljöttek volna.) Legtöbbször az önkormányzat honlapján lett hirdelve a Lakossági Fórum, amit az idősebb generáció, internetes ismeretek hiányában nem néz. Voltak kivételek is (Lásd erről pl. Vas (2018) tanulmányát).

Az alábbi táblázat kísérletet tesz arra, hogy összehasonlítsa az egyik legkisebb és a legnagyobb lakossággal rendelkező település TAK készítésének szempontjait 2017-ben.

	Törpefaluk (200 fő alatt) pl. Kára 47 fő ²⁶	pl. Budapest főváros
(1) Ki hajtja végre a TAK-ot?	ha nincs fő építész, akkor ki kell nevezni a TAK készítés idejére	(Fő) Polgármesteri hivatal van apparátus
(2) Hányféle építési stílust kell szabályozni a településen?	1-2féle jellemzően inkább homogén településkarakterek	Akár 8-10féle vagy ennél is több stílus jellemzően inkább heterogén
(3) Referencia-e a TAK egy TAK írást pályázaton elnyert reklám-, vagy PR ügynökségnek?	nem	igen
(4) 1 lakos véleménye	1:47 hez	1:1.700.000-hez
(5) Hány oldalas a TAK?	Néhány 10 oldal, alig van miről írni (file:///C:/Users/User/Downloads/kara_tak%20(1).pdf) Letöltve 2019. december 6. Kára TAK-ja 41 oldalas	Olyan komplex a feladat, hogy a TAK meghaladhatja a 200 oldalt is Bp. TAK-ja 240 oldalas

3. táblázat Fontosabb összehasonlítási szempontok a TAK készítése kapcsán 2017-ben, a település lakosságszámának függvényében (törpefaluk/főváros) (Saját szerkesztés)

²⁶ Letöltve: 2019. december 6 <http://www.iranyitoszamnavigator.hu/keres-K%C3%A1ra>

Amíg a főváros, vagy nagyobb városaink rendelkeztek a TAK megíráshoz szükséges feltételekkel (pl. volt fő építészük, szakértelmük, pénzük, technikai tudásuk), addig egy kis településen a feltételek nem voltak adottak. Önmagában az, hogy a 3177 településből csupán 346 városa van Hazánkban, még nem jelentené feltétlenül azt, hogy a városok előnyöket élveznek a falvakkal szemben. Még az sem kizárt, hogy egy óriás falu lakosságszáma meghaladhatja egy város lélekszámát. Nem a város /falunévezés, vagy a lélekszám a döntő tehát, hanem az, hogy az adott településen milyen feltételek voltak adottak a kötelezővé tett TAK elkészítésékor 2017-ben.

A Lakossági Fórumokon lehetett megtapasztalni ugyanannak a Település Arcnak igen eltérő látásmódjait. Volt olyan helyi lakos, aki az utcájukban tátongó nagy kátyú betömése ellen kampányolt, mondván, azóta kevesebb kocsijár arra, kevesebb a zaj, kisebb a szmog az utcájukban. Ez persze szembe megy a lakossági, közösségi érdekekkel, hogy a kátyút igenis tömjék be, mert az rombolja az utca, és az egész település képét.

3. ábra Tipikus Település Arc részlet a főváros XIV. kerületében madártávlatból. Jobbra egy 10 méteres fenyő felső 2-3 méterét amputálták, mert kiszáradt a klímaváltozás miatt az egyre perzselőbb nap hatására. Az utak kockás mintájú szőnyeghez hasonlítanak, annyi folt van rajtuk. Ha a kátyúk betömése meg is történik az is féligazságokat eredményez, mert a kátyúkat néhány hónap múlva újra be kell tölteni. Az önkormányzatnak csak foltozásra, és nem az útszakasz teljes felújítására van csak pénze.

Máskor, amikor hatalmas esőzések vannak a csatornák nem képesek elnyelni a vizet ezért az utakon napokig hatalmas pocsolóvíz, bokáig érő tócsák nehezítik az autókból való kiszállást. (A szerző saját fotója 2017. 09.28)

De nem csak negatív példák vannak. A nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy a közösségi terek, játszótérek tervezésébe egyre több település vonja be a helyi lakosokat, kéri ki a véleményüket már a tervezés fázisban. Ez a partnerség egy másik szempontját, a „több szem többet lát” elvét vetíti elénk. A lakosokkal közösen végzett településtervezés ugyan nem oldja meg a rurális térségek²⁷ elvándorlását, de a Település életébe ilyen módon beleszóló lakos kötődése nagyobb azokénál, akik nem vettek részt a Települési Arc kialakításának folyamatában.

1.5.2 Tartalomelemzés (A TAK első 3 tartalmi pontjának elemzése)

A kis (100-nál kevesebb települést tartalmazó) mintán készített primer kutatás -az Útmutató alapján készült- TAK-ok első három tartalmi pontját vizsgálta (1. Bevezetés, köszöntő 2. A település bemutatása, általános településkép, településkarakter 3. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők).

A vizsgálat rámutatott arra, hogy a TAK-ok túlnyomó többsége követte az Útmutatót, és azok tematikáját vette alapul, noha az csak egy ajánlás volt, tehát nem volt kötelező.²⁸

A TAK köszöntők nagy részében, a 2014-2019 között hivatalban lévő polgármesterek kitértek arra, mit tart kezében az olvasó, ha kinyomtatja az interneten PDF

²⁷ „Már nemcsak a távol eső kis helységekből csökken a népességszám: demográfiai leépülés veszélye mindinkább sújtja a nagyobb települések egy részét is. A 346 városi ranggal bíró honi helység között tavaly nem kevesebb, mint 194 olyan volt, ahonnan több állandó lakos ment el, mint ahány új telepes érkezett” HVG (2019. december 5.) 21. o.

²⁸ A kormány által elkészített és 2016. decemberében készült 52 oldalas Útmutató alapján (https://www.kormany.hu/download/1/24/f0000/170124_TAK_Utmutato_friss.pdf) Letöltve: 2019. november 27.

Az alábbi tartalmi pontokról olvashatunk (nem kötelező tartalom volt a kormány részéről csupán ajánlás)

1. Bevezetés, köszöntő
2. A település bemutatása, általános településkép, településkarakter
3. Örökségünk, a településképi szempontból meghatározó építészeti, műemléki, táji és természeti értékek, településképi jellemzők
4. Településképi szempontból meghatározó, eltérő karakterű területek lehatárolása, a településkép, arculati jellemzők és településkarakter bemutatásával
5. A településkép minőségi formálására vonatkozó ajánlások: építészeti útmutató, közterületek településképi útmutatója –utcák, terek, közparkok, közterületek
6. Jó példák bemutatása: épületek, építészeti részletek (ajtók, ablakok, tornácok, anyaghasználat, színek, homlokzatképzés), kerítések, kertek, zöldfelületek kialakítása
7. Jó példák bemutatása: sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések
8. Beépítési vázlatok

formátumban található TAK-ot? A genius loci-tól, a hely szellemétől, (Lásd pl. Szigetmonostor TAK-ját), a kórusokkal való összehasonlításon át (Lásd Báránd TAK-ját) kitérnek arra, hogy mi a küldetése a TAK-nak. Szinte mindenütt megjelenik a helyi identitástudat, vagyis az, hogy hogy azonosítsa a Település Arcát magával a településsel és különböztesse meg magát egy másik magyar településtől. (Lásd részletesen a 4. számú mellékletet.)

Más szavakkal tehát miben vagyok én, mint öntudatos „X” magyar település különleges, vagy más, mint egy másik „Y” magyar település? Mi az, amit csak itt, csak a mi településünkön láthat, hallhat, élvezhet az ide látogató (pl. Mogyoródon évente 3 napra ide költözik a Forma 1). Egy – vagy több – célcsoport számára választ kell tudni adni a településnek miért egyedi a szóban forgó Település Arca egy másik Település Archoz viszonyítva, miért érdemes felkeresni a települést? (Rendszeresen Település Arcokról és nem település térdekről, vagy bokákról beszélünk. Az Arc ugyanis az a testrészünk, ami képes gyorsan azonosítani és megkülönböztetni bennünket. Teljesen érthető, hogy arcképes igazolványokat kér az igazoltató rendőr és a személyi okmányainkban (pl. jogosítvány) nem ujjlenyomatok szerepelnek, holott azok is képesek lennének az egyén azonosítására éppúgy, mint egy DNS minta, viszont nincs idő hosszas eljárásra, vagyis arra, hogy a rendőr sokáig tartó eljárással tudja csak azonosítani az egyént).

1.5.2.1 A Település Arc időbeni változása

Ugyancsak szinte minden TAK-ban szerepel az a gondolat, hogy a Település Arc idővel változik. Ha ismét visszanyúlunk az előbb használt személyi Arcának analógiájához, akkor láthatjuk, hogy az emberi Arc is változik épp úgy, mint a Település Arca. Időben nemcsak évek, vagy évtizedek, hanem évszakok vagy akár napszakok szerint is változhat ez a Település Arc. (A nappali településkép például nemcsak abban tér el az éjszakaitól, hogy nem égnek a neonok, hanem abban is, hogy megváltozik a település milliője, vagy mások lesznek a térhasználati módok.) Eltér a településkép a normál hétköznapi településképtől, ha ünnep van. (Gondoljunk itt egy debreceni virágkarneválra, vagy egy bármely településen megrendezett ballagásra, ill. az október 23-ai ünnepre, amikor virágokat, lufikat teszünk az iskolákra, ill. zászlókat

helyezünk ki az utcákra.) Ahogy egy nő anyaként, feleségként, lelkésznőként más-más Arcát mutatja, egy férfi más Arcot kénytelen felvenni a fiai előtt, a munkahelyén vagy a még ápolásra szoruló szülei gyerekeként. Így más Arcot kell kialakítania a településnek, ha befektetőket, diákokat, termálvizes gyógykezelésre érkező betegeket, vagy turistákat, esetleg vendégmunkásokat fogad. Ezeknek a Település Arcoknak a kigondolása nem könnyű és semmiképpen nem egyszemélyes feladat. A Település Arc megfogalmazása csapat munka, amely nem hagyhatja figyelmen kívül a legfontosabb célcsoportot, a helyi lakosokat.

A Település Arc kialakítása után térjünk át a Település Arc fenntartásához.

1.5.2.2 A Település Arcot stabilizáló, és instabilizáló tényezők (A TAK frissítésének, megújításának, kibővítésének szükségessége).

Stabilizáló tényezők között ott van az Örökségvédelem, a Műemlékvédelem, a Hungaricumok, és a különböző települési és megyei értéktárakban megtalálható értékek megőrzése. Ide tartozik a világörökség részévé nyilvánított büszkeségeink megóvása is. Például a Dunapartok látképe és a Budai várnegyed, a világörökség részévé lett nyilvánítva, már több mint 30 éve (1987-ben), függetlenül attól, hogy Magyarország akkor még a „legvidámabb barak” volt a szocialista rendszerben. Ezt a panorámát nem lehet elvenni a turistáktól azért, mert például egy vállalkozói érdek 20 emeletes szállodát akar építeni. A településen feltárt értékek mind-mind az adott Település Arc megőrzését jelenthetik, ha a helyi lakosok azt úgy akarják. Az idősödő lakosság már nem költözik el más településre így a megszokott életmódhoz ragaszkodás (például háziállattartás) is fenntartója lehet a régi település képnek. (Például vidéken, a bicikli csomagtartóján szállított, kötözött lábú, mázsás disznó látványa az utcán nem szokatlan, míg a fővárosban meglehetősen ritka.)

Ugyanakkor számos instabilizáló tényező is van, ami miatt kényszerűen, de változtatni kell a Település Arcán. Ilyen például a TAK okban részletesen tárgyalt épületek, utak, közterek felújításának, korszerűsítésének kérdése. Ilyen a klímaváltozás²⁹ Települések Arcát befolyásoló hatása is. Számos egyéb, a klímaváltozáshoz hasonló tényező lehet még például egy új vállalat településre érkezése, (pl. Debrecenbe érkezik a BMW autógyár) vagy éppen elköltözése. Ilyen lehet akár egy új lakóház felépítése is, vagy

²⁹ Például az olasz Velence 2019. XI. 12. évi, 187 cm-es vízállására gondoljunk, amit az úgynevezett Mózes projekt próbál megoldani. Az elmúlt 20 évben 11-szer volt 140 centiméternél magasabb a vízállás Velencében, míg 1872 és 2000 között mindössze 9-szer!

egy olyan rendezvény, ami 2017-ben hazánkban zajlott (Lásd Duna Aréna megépítése a FINA Úszó VB-re Budapesten, 2017-ben, ami környező utcák infrastruktúráját is javította).

Magyarországon nagyságrendileg 4,3 millió lakóingatlan van. Ez olyan hatalmas mennyiség, hogy a teljes lakásállomány lecserélése nagyságrendileg 300 évet venne igénybe. Ezt a teljes lakóingatlan cserét az a tény tenné szükségsszerűvé, hogy az ingatlanok nagyrésze „1990 előtt az akkori technológiával, és energetikai színvonalon épült” (Rajki (2019) 4. o., ezért energetikai korszerűsítésre szorul.

A kormány többször nyilatkozta³⁰, hogy 2050-re karbonmentessé kívánja tenni hazánkat, tehát a szénrel, földgázzal való tüzelésnek, fűtésnek üzent hadat, ami az egész lakás és ingatlan állomány és a Település Arcok (gázvezetékek eltüntetés, régi épületek bontása) átalakításával járna. A Települések Arca tehát törvényszerűen változni fog a 2020-2050 közötti időszakban.

1.6 Magyarország a Csodák forrása kampány 2019 év végén

Az vesse az első követ a Magyarország a Csodák forrása kampány készítőire, aki önmagáról a hasmenéskor készített képét teszi ki a Facebookra. Minden ország, így hazánk is a szebb, a pirospozsgás arcát mutatja a külföldiek felé. Ez teljesen érthető és természetes. Más kérdés, hogy Magyarország tényleg csodálatos. Nekünk, magyaroknak biztosan az. Nemcsak hirdetjük, de hisszük is. Nemcsak a küldő országoknak kell arról tudni, hogy Magyarország a csodák kimeríthetetlen forrása (WOW Hungary kampány), hanem nekünk, magyaroknak is tudnunk kell erről. Hazánkban a Magyarország a Csodák forrása nevű kampány zajlik 2019 végén. Ha mi magyarok nem hiszünk benne, hogy csodálatosak vagyunk, hogyan lenne az hiteles egy külföldi szemében? A Település Arc és az Ország Arc is akkor hiteles, ha hiszünk benne. Nem széthúzni, hanem összetartani kell minden magyar generációnak, vagy városinak és falusinak egyaránt, hogy egymást erősítve tudjuk átadni azt az üzenetet mi magyarok, hogy Magyarország tényleg a Csodák forrása. Budapest nemcsak a fővárosiaké, és a vidéki falvak a pestieké is. A mai fiataloknak meg kell becsülniük, hogy ma betonozott úton járhatnak, amit az előző generációknak köszönhetnek. Az idősebbeknek meg kell érteniük azt, hogy a digitális korra nem lehet késve, és lassan

³⁰ Például a Lokál 2019. október 22. Keddi számának 2. oldalán

reagálni. Csak a kölcsönös tisztelet hitetheti el, hogy a fiatal és idősebb, vagy a vidéki és a pesti együtt közösen képviselik a csodás Magyarországot.

4. ábra Hazánk szlogenje és emblémája 2019 es év végén (Forrás: https://www.google.com/search?q=magyarorsz%C3%A1g+a+csod%C3%A1k+forr%C3%A1sa&rlz=1C1GCEA_enHU813HU813&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ved=0ahUKEwiSz9WF5eHIAhWrw4sKHUQ_BEEQ_AUIEigB&biw=1507&bih=726#imgdii=30HBY7e9QY_pEM:&imgcr=iTk8zoVnOQMikM: Letöltve: 2019. november 10).

1.6.1 Csodák és értelmezések a Település Arc szintjén

Az, hogy kinek melyik Település Arc csodálatos vagy nem csodálatos az sok mindentől függ. Ugyanazt másként látja egy turista és másként egy befektető. Míg a turista főként a település múltjára (pl. falumúzeum) kíváncsi inkább, addig a befektetőt a jelen vagy a jövő kilátásai érdeklik elsősorban (Például támogatják-e a helyi önkormányzatnál azt, hogy Algyőn a Lassen és Tóth kft³¹ évek óta 30-40 helyi lakosnak biztosít munkát a településen? Hány év múlva térül meg a svéd befektető pénze?) Az bizonyos, hogy ugyanazt a csodát másként látja a helyi lakos, mint belső célcsoport, és megint másként látja az odalátogató külföldi. Mindez a Település Arc folyamatos vizsgálatának szükségességét indokolja (Az image audit elemei: külső és belső image, partner és szakmai image vizsgálata (Lásd Buskó,Tózsa (2018) 67.o). Nem szabad tehát a Település Arc témát csupán a turizmusra korlátozni, mert a településmarketing ennél jóval többet jelent. (Például külföldről érkező befektetők, betegek, diákok, operátorok stb. megcélzása is fontos! Nemcsak a turista fogyasztja a Település Arcát és alkot képet Magyarországról, hanem ezek a célcsoportok is!)

³¹ A kft skandináv exportra gyárt prémiumkategóriás babakocsikat évek óta

1.6.2 Konkrét példa a TAK kézzel fogható hasznára (A nemzeti-, és helyi identitástudat erősítése)

A Belügyminisztérium a nemzeti és helyi identitástudat erősítése - Magyar Falu Program / MFP-NHI/2019 című pályázatot írta ki. A pályázatra 2019. május 15-ig adhatták be pályázataikat azok a települések, amelyek lakosság száma nem haladta meg az 5000 főt.

"A Kormány célul tűzte ki a kistelepülések népességmegtartó erejének növelését, a fiatalok helyben maradását, az elvándorlás visszaszorítását."³²

Azok a települések – mint például Apagy – jelentkeztek erre a támogatásra. Noha a helyi identitástudat erősítése első helyen állt a település feladatainak listáján, korántsem ez jelentette az egyetlen feladatot a település életében. A felsoroltak közül jó néhány a Település Arc témával közvetlenül kapcsolatba hozható pl. kerítés, tetőhéjazat, utak aszfaltozása)

„A kormány által hazai forrásból meghirdetett Magyar Falu Program keretében kilenc célterületre nyújtottunk be pályázatot.

- Helyi identitástudat erősítése
- Fogorvosi rendelő eszközbeszerzése
- Járdaeépítés anyagköltsége
- Temető területén a Dózsa György utca felől kerítés építése, valamint újabb urnafal és urnasírhely kialakítása
- Óvoda belső felújítása
- Óvoda udvar fejlesztése, eszközök beszerzése
- Polgármesteri hivatal tetőhéjazat cseréje
- Belterületi utak aszfaltozása 30 millió Ft értékben
- Falugondnoki busz beszerzése³³

A helyi identitástudat erősítése kormányzati támogatással azt mutatja, hogy a központi és önkormányzati irányítás együttműködése javítja a Település Arcát és ezen keresztül Magyarország Arcát is. A nemzeti identitástudat éppen azáltal erősödik, hogy az állam pénzzel támogatja a helyiek életének jobbá tételét.

³²Forrás: <http://www.pafi.hu/pafi/Palyazat.nsf/wmashonlap/EE2ECF91D387F056C12583CF00693768?OpenDocument> Megjelent 2019. szeptember 13-án Letöltve: 2019. december 3

³³ Forrás: <https://www.facebook.com/notes/apagy-k%C3%B6zs%C3%A9g-%C3%B6nkorm%C3%A1nyzata/tisztelt-apagyi-v%C3%A1laszt%C3%B3polg%C3%A1rok/424570491497359/> Letöltve: 2019. december 6.

1.7 Kreativitás és az egyediségre törekvés előnyei, és buktatói a Település Arc témában (A Település Arc javítása, fejlesztése)

A fizikai településrehabilitáció, a településkép megtartása mellett ki kell térni a Település Arcok megújítására is. Gondoljunk itt arra, hogy a technológiai fejlődés nemcsak a lakóingatlanok energetikai korszerűsítésében hoz kényszerű döntéseket, de új elvárásokat is generál. Az okos technológiák³⁴, és az ipar 4.0 világában, a Smart City programok korát éljük. Az okostelefonok korában kihálnak az analóg technológiák, és a papír alapú településtérképek helyett QR kódok segítik a tájékozódást. Ma nem lapozgatjuk autóvezetés közben a térképeket, ha egy településen el akarunk jutni egy múzeumba, vagy a templomhoz, ill. szórakozó helyhez, hanem bekapcsoljuk a Waze, vagy egyéb GPS szolgáltatásokat, és az megmondja, merre menjünk. Ma a közösségi közlekedés is fokozatosan áttér a real time rendszerre. Jó esetben a valós idejű információk tájékoztatják a megállóban várakozókat hány perc múlva jön a busz, vagy a villamos, hogy aztán a tömegközlekedési eszközön digitális táblák jelezzék, melyik megálló következik. Ez ma már egy modern településen megszokott, sőt elvárt, míg egy kis faluban ma még utópia.

A Település Arc megtartása mellett az Arc megújulása is törvényszerű 2021-től hazánkban. Ha nem reagálunk a hozzánk érkezők elvárásaira, keresletére a település kínálat hamar elavulttá válhat. A kihalófélben lévő dinoszauruszokhoz hasonlítható az a település, ahol a digitális eszközöket nem lehet használni. (például a tájékozódást nem segítik QR kódok, a múzeumokban nem használható a kiterjesztett valóság az augmented reality³⁵.) Az arc megújítása a település viselkedésében is szükségszerű. Ha az okos technológiák nem használhatók, akkor a külföldi idegen nyelven kénytelen tájékoztatást kérni a helyi lakostól. Ha a településen sem angolul, sem németül, sem más idegen nyelven nem képesek a helyi lakosok útba igazítani a külföldit, akkor vajon milyen kép alakul ki a külföldiek fejében a településről?

Ha nagy nehezen sikerült a településre elhoni a településnek a látogatót – ha csak nem mazochista az illető-borítékolható a csalódás ezen arc láttán. Ez a katasztrófaturizmushoz kezd lassan hasonlítani, ahová a turisták meghökkenni mennek (pl. Kolontár vörös iszap katasztrófa nyomainak meglátogatása). Gondoljunk csak arra, hogy részegek fekszenek az utcán és kéregetnek, vagy arra, hogy a kocsmák előtt

³⁴ Például okos házak, amelynek a fűtését az okos órától lehet távol az otthonunktól is szabályozni

³⁵ A turizmusban egyre gyakoribb az a jelenség, hogy az idegenvezető helyett a turista a templom, a múzeum képei, szobrai között úgy tájékozódik, hogy a kiterjesztett valóságot használja valamelyik okos készülékén)

pórázra kikötött kutyák várják hosszú órákon keresztül gazdáikat a tűző napon, miközben a mozgássérült turista nem tud akadálymentesítetten közlekedni, a helyi lakosság kesereg, panaszkodik ahelyett, hogy mosolyogna. A lakossági falragaszok, cetlik, kiragasztott hirdetések szabályozása is megtörténhetne, ahogy a TAK Útmutató 7. fejezetében azt olvashatjuk is, a -„Jó példák bemutatása: sajátos építményfajták, reklámhordozók, egyéb műszaki berendezések”- tartalmi pontban.

Noha nem zárható ki, hogy van, aki azért megy ilyen magyar településre, hogy megbotráncokozhasson és mesélhessen otthon, erre nem kellene büszkék lennünk. A jövő nem ebbe az irányba megy. A Település Arc maradhat hagyományőrző, vagy elavult, de számítsunk rá, hogy ebből nem lesz olyan Ország Arc, amit megálmodtak vezetőink 2050 re.

1.7.1 Példák a TAK okban található kreativitásra

A kreativitás ahhoz kell, hogy lehet kis pénzből jó Település Arcot csinálni és fejleszteni azt. A szűkösség az, ami életre hívja a kreativitást a Település Arcok kérdésében is. Kreativitás kell ahhoz is, hogy például a 83 fős Mogyoróska mivel különböztesse meg magát, amikor valójában ott semmi olyan kiemelkedően érdekes nincs? Hát Rákóczival, aki nem messze tanult lovagolni, annak idején. („A Mogyoróska fölött emelkedő Regéc várában II. Rákóczi Ferenc gyermekéveiben itt fejlesztette korának alapvetőképességeit: a kis fejedelem latin leckéket kapott, vívni és lovagolni tanult” Persze Mogyoróska TAK -jából azt is megtudhatjuk: „A legelő övezte bükkösök szegélyében a tavaszi szél a farkasboroszlán rózsaszín szirmait lengeti, míg az októberi napsütés a somok és a galagonyák termésait érleli”. Forrás: <http://www.mogyoroska.hu/pages/mogyoroska/contents/static/60/doc/mogyoroska-tak-munkakozi.pdf> Letöltve: 2019. november 19.)

Kérdés csak az ezért oda fog-e utazni valaki Mogyoróskára vagy sem? Nem ez az elsődleges, hanem a megjegyezhetőség. Ha semmit nem talál Mogyoróska, ami megkülönböztethetné, miért jegyeznék meg a település nevét?

Napkor például egy pozicionálást hajt végre, ugyanis a TAK-ban leírja, hogy itt található a Golyóbis a környék legmagasabb pontja. Erre Napkor büszke, de ezt a büszkeséget is több szempontból kell vizsgálni. A helyi lakosok, a budapestiek, mint fővárosiak és a Megapoliszokból érkezők (10 millió főnél nagyobb lakosságú városok) szemüvegén keresztül. Amit Napkor kiemelkedőnek érez, azt egy budapesti

megmosolyogja, de az, ami a budapesti szemében kimagasló, az a Megapoliszból érkezőnek tűnhet nevetségesnek. (Lásd a 7. és 8. számú mellékletet).

„A nagyközsége aranyló homokbuckák veszik körül, sőt itt emelkedik Szabolcs középső területének legmagasabb dombja is a Golyóbis, melynek tetejéről a környék legszebb kilátása nyílik.” De itt is van egyéb látnivaló.

„1999-ben került átadásra a 300 hektáros vadaskert, mely Európa egyik legmodernebb vadaskertje, ahol vaddisznó és dámvad várja a vadászni vágyókat.” Forrás http://www.napkor.hu/wp-content/uploads/2017/12/TAK_Napkor_edok.pdf

Letöltve: 2019. november 19.

Szigetmonostor TAK-jában is több helyen találkozunk a helyi identitástudattal, mint pl. ez a település a Szentendrei sziget turisztikai központja. Szigetmonostor szerint az egyetlen olyan dunai település, amelynek négy kikötője van hazánkban. Sőt öntudatosan a TAK megemlíti azt is a főváros ivóvízellátásának két harmadát Szigetmonostor adja³⁶.

Ez mind a TAK okból olvasható ki és a néhány kiragadott példa jól mutatja a törekvést arra, hogy elsősorban a 10.000 fő alatti kistelepülések felmutassanak valamit, amitől megjegyezhetőek lesznek, mert az Arctalan, névtelen településeknek nemigen marad más, mint a kreativitás.

1.7.2 A kreativitás határai (a kreativitás határtalan, mégis határok közé kell szorítani.)

A kreativitás mindig is jellemezte a magyar embereket. A CQ-t a Creative Quocienst is egy magyar szakember, Tallér József találta ki. A magyar Nobel díjas tudósok hosszú sora, akik akartak, és mertek nagyot álmodni okkal kerültek a 2017-es az országimage filmbe, mert a magyar Nobel díjasok azt mutatják ennek az országnak nagyon komoly, innovációra törekvő tudósai voltak, vannak, és lesznek³⁷.

A 2019 szeptemberétől³⁸ a Zugligeti útra visszaköltözött Moholy Nagy Művészeti Egyetem (a MOME) a kreatív felsőoktatás jó példája. A bal agyféltekés tudományos

³⁶ Lásd részletesen Kasza (2019)

³⁷ Forrás: <http://mmce2017.hu/about-budapest/index.html>

³⁸ Ennek azért van jelentősége, mert 2019. december elején (tehát 3 hónap elteltével) még mindig MOME megálló van kiírva a Bertalan Lajos u 2 előtti Mol Bubi bicikli állomáson. Mikor cserélik le? Mennyi idő kell ahhoz, hogy Bp. főváros XI. kerülete lecserélje a táblát Pázmány Péter Katolikus Egyetem táblára? Miért van erre szükség? Egyrészt, azért mert még mindig a 1111 Bp. Benczúr u 2-ben keresik a MOME-t pedig már rég elköltözött. Másrészt a Pázmány Egyetem érdeke azt kívánja a Mol Bubi

gondolkodás mellett, egyre nagyobb igény mutatkozik a Településkép és Országkép megalkotásában arra, hogy egyedi, ötletes megoldások szülessenek az építészeti, épületdesign, közterület tervezés témában. Ilyen például az egyetemistáknak 2017 októberében készített „Hesszelde” másik nevén a „Közösségi létező” kialakítása, ami MOME-s diákok munkája Budapest XI. kerület Bertalan Lajos u 2. szám alatt, a BME Z épülete előtt.

Más a tanult leleményesség és más a kreativitás. Például nem ritka utcakép az vidéken, hogy az út szélén olyan szilvalekvárt árulnak az ott lakók, ami állítólag helyi termék. A baj csak az, hogy a településen egy darab szilvafa sincs. (Hasonló a baracklekvár is, amiben sárgarépa van barack helyett, jobb esetben a répa mellett.). A turpissággal átvert turisták nem mindig jönnek erre rá, de aki rájön az nemhogy nem lép be arra a településre többet, de mást is figyelmeztet arra eszébe se jusson ilyen. De legalább törekednek a település egyedivé tételére a helyiek, mondhatnák. Hol van tehát a határ? Meddig mehet el a „kreativitás”? Melyik az a pont, ameddig még elfogadható a kreativitás, és melyik az a pont ahonnan az ilyen fajta Arcépítés elfogadhatatlan?

1.8 Kitekintés: a TAK jövőbeli lehetőségei

Mint láttuk, a TAK nemcsak építészeti, hanem helymarketing tartalmú dokumentum is. A TAK eredendően azért készült, hogy a településen építkezni vágyó lakosok, tervezők, kivitelezők pontos tájékoztatást kapjanak arról, milyen településképbe kell illeszkedni az általuk felépítendő építménynek. A TAK jelentősége azonban jóval túlnyúlik ezen, hiszen a műemlékvédelem éppúgy szerepet kap a TAK-ban, mint a táj- és természetvédelem vagy a helymarketing. A TAK küldetése a település hosszútávon fogalmazza meg milyen településképet, hogyan kíván megőrizni a mai Z és alfa generációnak³⁹.

1.8.1 A TAK a jövő generációinak védi meg a településképet

Egy mai 12 éves a TIKTOK⁴⁰-ot használja, és nem érti, miért kell Matula bácsi kunyhóját felújítani (Lásd Felújították Matula bácsi kunyhóját a Kis-Balatonnál című

tábla őket és ne a MOME-t hirdesse hónapok óta. Ez az epizód is jól mutatja a Település Arc időbeni változását az egyetemek eltérő érdekeit

³⁹ A Z generáció, az 1995-2010 között születetteket jelöli, akik 2019 végén a fejezet megírása idején egyetemistaként épp ezen fejezetet tanulják, akik 2050-re tehát harminc év múlva élvezni fogják a TAK által megkezdett Település Arc formálás gyümölcseit. Az alfa generáció tagjai (2010 után születettek jelenleg még nem a felsőoktatásban vesznek részt, mire ők abba a korba kerülnek újabb 10 év telik majd el, de 2050-re már ők is családanyak és családapák lesznek, akik a Település Arc kialakítás nyertesei lehetnek Magyarországon)

⁴⁰ A TikTok egy iOS és Android közösségi média videó alkalmazás rövid ajak-szinkronizálási, komédia- és tehetségvideók létrehozására és megosztására. Az alkalmazást 2017-ben indította el a kínai ByteDance fejlesztő, Kinán kívüli piacokra. Fejlesztő : ByteDanceStabil kiadás : 2019. október 13.4.4 Méret : 308,3 MB (iOS); 80,19 MB (Android) Kezdeti kiadás dátuma : 2016. szeptember Operációs rendszer : iOS , Android Elérhető : 33 nyelven Forrás: Wikipedia Letöltve 2019. november 27.

cikket).⁴¹ A generációs szakadékok négyzetesen mélyüléséről több vita alakult már ki . Itt azt kell kiemelni, hogy a Település Arcokat a mai 12 éveseknek építjük, akik 2050 re 42 évesek lesznek és vélhetően hazánkban maradva gyerekeket nevelnek majd az addigra karbonmentessé tett Magyarországon. (Liegalábbis ez a cél, ez a terv).

Azt nem lehet tudni, mi lesz a TIKTOK jövője. Még azt sem lehet tudni, mi lesz 5 év múlva, nemhogy 30 év múlva. Ha belegondolunk, hogy a Google 1998-ban, jó húsz éve kezdett el az életünk részévé válni, a Facebook csupán 15 éve 2004 februárjától létezik, akkor láthatjuk, óvatosan kell bánni azzal, mit jósolunk 2050-re. Az biztos, hogy a különböző, hazánkban élő generációknak együttműködve kell helyi-, és nemzeti identitástudatot építeni, akár Település Arcról, akár Ország Arcról beszélünk. Csak a magyar generációk egymást tisztelő, egymás szempontjait elfogadó magatartása hozhat egységet.

1.8.2 Tovább lépési lehetőség a TAK-okból (ÉTAK, MoTAK⁴²)

Műfaját tekintve tehát építészeti, jogi szemléletű a TAK, mégis a TAK kutatások rámutatnak arra, hogy helymarketing vonatkozásai is vannak. A TAK nagy előrelépés nemcsak a közigazgatás-szervezés, hanem településmarketing szintjén is. Ennek oka az, hogy a település vezetői kénytelenek voltak a Település Arc megalkotásán is gondolkodni. Ez egy bizonyos pontig helyi kérdés, de egy bizonyos ponton túl mindenki kérdésévé válik. Az, hogy a település milyen tisztaságú, rendezettségű, döntően a lokalitás szint kérdésköre mindaddig, amíg a befektető, a turista, és a többi célcsoport, akiket a kormány által vetített országimage filmek csábítottak ide, be nem teszi a lábát a településre.

Hogy miért? Mert az idecsábított célcsoport (Lásd WOW Hungary kampány) a településen tapasztaltak alapján alkot képet. Ha a Település Arca tiszta, rendezett, az emberek mosolyognak és kedvesek, tudnak 1-2 idegen nyelven pár útbaigazító szót mondani, akkor a célcsoport hazánkról pozitív képet visz haza. Ha koszos az utcakép, tüntetések és hajléktalanok vannak a köztereken, vagy a taxis és a vendéglátós átveri a településen a célcsoportokat, akkor nemhogy nem jön többet Magyarországra a külföldi, de még azt is lebeszéli, aki a közvetlen környezetében van.

„a turisztikai fogadóterület jó imázsát fel lehet építeni vagy le is lehet rombolni, azáltal, hogy megértjük vagy éppenséggel félreértjük vendégeink szándékait és

⁴¹ <https://librarius.hu/2019/11/20/fejujjitottak-matula-bacsi-kunyhajat-a-kis-balatonnal/> Letöltve 2019. november 26.

⁴² MoTAK Magyarország Településképi Kézikönyve, ami integrálja a TAK és ÉTAK eredményeit

viselkedését” írja Bódis Gábor a Hungary Next alapítója Facebook tevékenységnaplójában. Később így ír:

„Amikor egy turisztikai fogadóterület arculatán dolgozunk, nem elégedhetünk meg unalmas, csak letudott “alkotásokkal”, amelyek kimerülnek a napocska-holdacska-dombocska-hullámocska ábrázolásában.⁴³

A TAK mint közigazgatási projekt nem zárult le 2017. december 31-én. 2019. március 15-től lépett életbe a Településképvédelemről szóló törvényben olvasható Országos településképvédelem paragrafus, amely kitér az országos jelentőségű településképi követelményekre. Ennek értelmében akár 10 millió ft településképvédelmi bírság kiszabása is elrendelhető. 2019 végén várjuk a 2020-tól induló jogi változtatásokat Település Arc témában.

1.9 Összefoglalás

Ugyanazt a Település Arcot eltérően látja egy belföldi vagy egy külföldi, egy fiatal vagy egy idősebb generációhoz tartozó, egy turista vagy egy befektető és a sort folytathatnánk. A Település Arc kialakítása tudatos, következetes formálása minden önkormányzatnak folyamatos munkát, visszatérő feladatot jelent. A Település Arc jelenlegi képe az előző generációknak köszönhető, amit a jelen generációinak meg kell becsülniük, és meg kell óvniuk. A Település Arc értékeire vigyáznunk kell, de nem elégedhetünk meg a műemlékek, örökségek, hungaricumok megőrzésével, megóvásával törekedni kell a funkció-, és arculatváltásokra, a modernizációra, a település folyamatos fejlesztésére is.

A TAK nagyszerű, időszerű és szükségszerű közigazgatási intézkedés volt 2017 során. Nagyszerű azért, mert egy év alatt (2017 januárjától 2017. december 31-ig) 3178 féle TAK készült el, ami korábban soha nem létezett. Időszerű, mert hazánk 2019-ben épp azt hangsúlyozza, „Magyarország a Csodák forrása”, márpedig a csodák a településeinkből fakadnak jórészt (Lásd pl. Pannonhalmi apátság). Végül a TAK létrehozása szükségszerű is volt, mert a Települések Arca nem ronthatja le már Magyarországot.

⁴³ Forrás: <https://www.facebook.com/bodis.gabor/posts/10211863078372149> Megjelent: 2019. November 18.21.32. Letöltve: 2019. december 6.

A Magyarország a Csodák forrása gondolatban hinnünk kell. Büszkék lehetünk csodáinkra, de látnunk kell, azt is minket hogyan látnak. Át kell fogalmazni azt a gondolatot miszerint „Komlóska egy kincsesbánya. Ebben a kincsesbányában bárki kutathat, és óriási értékeket találhat,”⁴⁴ Hogy miért kell átfogalmazni? Mert azért van ebben némi „komlóscai” túlzás nemzetközi szemmel nézve. Gondoljuk végig vajon ki az, aki azért elutazik Komlósikára, mert itt található az ország legnagyobb táborfüze?

A TAK azon kívül, hogy nagyszerű, időszerű, és szükségsszerű intézkedés volt egyedülálló is a magyar közigazgatás történetében, ami vélhetően nem az első, de nem is az utolsó olyan közigazgatási projekt volt hazánkban, ahol a kormány (tehát a központi irányítás) és az önkormányzatok (tehát a lokális irányítás) olyan módon működtek együtt, hogy nem szólt bele a Település Arc kialakításába a kormány.

Ettől még az Ország Arcának javítása minden állampolgár, minden település kötelessége. Láthattuk, hogy széthúzásra számos lehetőség adódik. A széthúzás helyett összetartásra van szükség vidéki és pesti, fiatal és idős között egyaránt. Csak így lesz hiteles a szlogen Magyarország a Csodák forrása.

Ha a kormány – nagyon helyesen – milliárdokat költ a külföldiek hazánkba csábítására, és az országról alkotott kép pozitív formálására, akkor nem jó az, ha a helyi önkormányzatok a lokalitás szintjén elrontják a nem megfelelő Település Arcaikkal azt. A Település Arc és az Ország Arc „Közjó” kérdés is, nemcsak lokális kérdés. Ennek kézzelfogható jele az, hogy 2019. március 15-től érvénybe lépett az Országos Településvédelemről szóló paragrafus a Településképről szóló 2016. évi LXXIV törvényben. Ez a pont 2016. VI. 23-án megjelent eredeti törvényben még nem szerepelt. Jól mutatja ez a törvényi változást, hogy a TAK-ról szóló szabályozás időszerűnek tartja, hogy a Település Arcok ne ronthassák le az Ország Arcot 2019. március 15. óta.

Addig, amíg a TAK 2017-2019 közötti két évről helymarketing témájú primer kutatások nem látnak napvilágot lektoráltan, addig sem cáfolni, sem igazolni nem lehet azt a feltevést, hogy a Település Arc kialakítás (is) történt-e a TAK okban?

Annyi bizonyosnak látszik, hogy jelentős előrelépés történt közigazgatás szervezés terén 2017. január elsejéhez képest. A TAK mind közigazgatási projekt, mind

⁴⁴ Forrás: Acta Regonis Rurum (2010) 4. o Vajon ki az, aki azért elutazik Komlósikára, mert itt található az ország legnagyobb táborfüze?

Településkép megőrzés, ill. fejlesztés szempontból újdonságnak számít Magyarországon. 2019 végén még nem lehet tudni, hogy a TAK-ból történik-e továbblépés vagy sem, csak az tudható, hogy már elindult, és több helyen el is készültek az ÉTAK-ok, az Építészeti Tájegységek Arculati Kézikönyvek. Innen már csak egy lépés a MoTAK⁴⁵ a Magyarországi Települések Arculati Kézikönyve, amely integrálja a TAK és ÉTAK tapasztalatokat. Az összefüggéseket az alábbi táblázat hierarchikusan foglalja össze:

N	Helymarketing	Arc	Közigazgatás	Szint
1	LHM=lokális helymarketing	A=Település Arca	X=TAK	Lokális (Belföld 1)
2	RHM=regionális helymarketing	B=Tájkép Arca	Y=ÉTAK	Regionális (Belföld 2)
3	OHM=országos helymarketing	C=Ország Arca	Z=MoTAK	Országos
4	Szupranacionális marketing	D=Európa Arca	Alfa=EU 28	nemzetek feletti (Külföld 1)
5	Globális marketing	E=Világ Arca	Béta= kb.200 ország	Globális (Külföld 2)

4.táblázat a Település Arc, a Tájkép Arc, az Ország Arc hierarchikus összefüggéseinek áttekintése (saját ábra)

Fontos látni az összefüggéseket ebben a hierarchiában. A hierarchia közepén Magyarország (3) áll. Magyarországon belül is, és Magyarország felett is, két-két szint található, de az a különbség, hogy hazánk csak a belföldi irányokban képes a közigazgatás eszközeivel hatni. A külföldi irányokban sokkal inkább a passzív elfogadás, mintsem az aktív befolyásolás jellemző. Magyarország 2017-ben és 2018-ban megkezdte a TAK (belföld 1) és ÉTAK (belföld 2) kialakításokat és 2019 végére jelentős lépéseket tett, hogy valóban a Csodák forrása legyünk. Elkészültek a Településképi Arculati Kézikönyvek, melynek segítségével megindulhatott az Ország

⁴⁵ MoTAK= Magyarország Településképi Arculati Kézikönyv jelenleg elképzelés szintjén és nem a valóságban létező dokumentum 2019 végén

Arcának települések irányából történő építése. Az eddigi, csak a küldő országok felé folytatott helymarketing kiegészült a magyar települések, régiók, vagyis a magyar lakosság felé folytatott helymarketing tevékenységgel. Azt a TAK-ok kötelezővé tétele előtt is tudtuk, hogy az Ország Arcának építése a külföldi célcsoportok irányába fontos helymarketing feladat, de önmagában nem képes hatékony lenni, ha az Ország Arcát a Települések Arca lerontja. A WOW Hungary kampány (küldő országok irányában folytatott helymarketing) és a Magyarország a Csodák forrása kampányok (belföldi lakosoknak, és az önkormányzatoknak szóló kampány) egymást erősítve építik az Ország Arcát országhatáron kívül éppúgy, mint országhatáron belül.

1.10 Záró gondolatok

Az Ország Arcakotása az Ország Arcának javítása állami feladat. Megfelelő fogalomkészlet, és indikátorszett összeállítás esetén a Jó Állam Index⁴⁶ (JÁX) nyitott lenne arra, hogy évről évre bázis szemléletűen elemezze egy kutató csoport, az Ország Arc javult, ugyanolyan maradt vagy romlott például 2017-hez, mint viszonyítási évhez képest. Ehhez a TAK-okból és az ÉTAK-okból leszűrt Települések Arca kutatás is hozzájárulhatna.

2 Mellékletek

2.1 1. számú melléklet: A Település Arca fogalom konceptualizációja

A Település Arca fogalom egy a sok fogalom között, amit az ún. Település ABC fogalmi keretei között célszerű kezelni. Az értelmezési keret alapvetően Piskóti 2011 nyarán lezárt fogalmi keretét veszi alapul. Frissítve és új fogalmakat belefoglalva.

Az ABC 44 betűje adnak keret tehát 44 féle fogalomkört. Mivel a betűk sorrendje a megszokott a keresés a fogalmak között egyszerűbb. Az ABC egy logikai keret, melyben 1-10 ig példák szerepelnek pl. az A betűnél Arc, Arculat, Adatbázis, Attitűd tehát 4 féle fogalom és 2 db „A” betűs szerző munkássága szerepel. Az összetartozó fogalmi elemeket azonos színnel jelöltük.

⁴⁶ A Nemzeti Községi Egyetem irányításával végzett kutatások, indexek, amelyek az állam olyan tevékenységeit vizsgálja, mint például versenyképesség, vagy fenntarthatóság Forrás: <https://joallamjelentes.uni-nke.hu/digitalis-tartalom/> Letöltve: 2019. november 25.

A színek értelmezése:

- (1) fekete=adatbázis
- (2) sárga=szerzők
- (3) barna=Attitűd 3 komponense,
- (4) Világoszöld= a településmarketing célcsoportjai,
- (5) szürke= példák a kormány által átadott Útmutatóból és Mintaként szolgáló TAK ból
- (6) világoskék= kidolgozott település esetek
- (7) narancs= szakmák, amik a TAK hoz kapcsolódnak
- (8) piros= a fejezethez kapcsolódó település példák (4.5 melléklet)
- (9) sötétkék= fogalomkészlet, glosszárium,
- (10) rózsaszín= Beluszky Pál falu- és város klaszterek
- (11) lila= eseti támpontok

Adatbázis:

3177 település (3154 település+ 23 fővárosi kerület=3177)+1 Budapest

N	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	A	Arc	Arculat	Anholt	Ashworth/Voogd	Adatbázisok			Attitűd 1 Megismerttet	
2	Á	Állam	Ábrák						Attitűd 2 Megereserttet	
3	B	Behaviour	Brand	Betűtípu s	Buskó ITS stb		Budape st TAK		Attitűd 3 Megvéd	3M
4	C	Corporate	City	County	Country	Competeti ve	Piskóti (2012) 4.1 fejezet		célcso rtok	
5	Cs	Csodák	Csomád	Hódmezővásárhely		Budakalás z	Piliscsa ba	Magyarszéphely		1 helyi lakos
6	D	Design	Dunaújv áros						2 operáto r	
7	Dz	Általam említett	4. melléklet	8 féle	5. melléklet	23 féle			3 befektet ő	
8	D Zs	Törpe, Apró200-500, Kis 500-2 ,Nagy 2-5000		Óriás falu 5e- 9999	kisváros 10 e- 19.999	közepes város 20.e 99.999	nagyvár os 100 e 499.999	regionál is város	metrop olis Budape st	4 beteg 10 millió felett

N	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
9	E	Egyedi	Embléma	Elemzés (értékek)					5 diák	
10	É	Építészet 2015	ÉTAK	Értéktárak rendszere	Tózsza				6 vendégmunkás	
11	F	Falu típusok Beluszky 7 típusa		fogalomrendszer	fejlesztés/örök	helymarketing folyamat	2831		7 turista	
12	G	Genius Loci		glosszárium						
13	Gy	Gyakorlati példák								
14	H	helymarketing	5 szint	hazai helymarketing irodalom áttekintése						
15	I	Identity	Imázs	Imázsfajták	Irányítástudomány (közigazgatás+ProjektMM)			Irodalom	ITS	
16	Í	Írott	2x2 mátrix	szerzők						
17	J	JÁX (Kaiser)	Jog							
18	K	Kép	Központi irányítás	kompetenciamenedzsment	kompetencia alapú marketing			2K Piskófi (2012)	Kotler	
19	L	Logo	Lokális tér fogalma	Tózsza						
20	Ly	számok	3M	2K	7 célcsoport					
21	M	Márka	MoTAK	Minta						
22	N	Nemzeti Identitás	Nemzetközi helymarketing irodalom áttekintése							
23	Ny	Településmarketing	oldalaktivitások							
24	O	Online/offline	Ország	Belföld	Külföld	Országos versenyek				
25	Ó	szakmák	építészet	helymarketing	tájékoztatás	jog	műemlékvédelem	Public Relations	földrajz	
26	Ö	Önkormányzat	3177 féle	2019. V. 1						
27	Ő	tézisek	hipotézisek	kérdések	célok					
28	P	Public Relations	Pozicionálás	Papp-Váry						
29	Q	Qutatás	Minta	Babbie						

N	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
30	R	Régió	kistérségi	megye	régió	Piskóti(2012) 30.o				
31	S	Stratégia (30 év)	1989-2019	2020-2049	2050-					
32	Sz	Szlogen	Szignál	Szigetszentmiklós		Szigetmonostor	Szolnok			
33	T	Település	TAK	Tózsza 11 félé						
34	Ty	jelzők	hiánypótló	szemléletformáló		nem létező	újjonnan bevezetett szabályozási műfaj			
35	U	USP elv	Urbanisztika	utca	Urbanovics Anna					
36	Ú	Útmutató	Újkígyós esete							
37	Ü	kritériumok =védés	unikum	megfelelés a kiírásnak		fontosság	időszerűség	tovább lépés		
38	Ű	http://okt.ektf.hu/data/szlahorek/file/kezek/01_simandi_04_16/321gen_ercik.html								
39	V	veteránok	1946 előtt	városkarakterek Beluszky 11 félé			Veszprém	városok	346 db	
40	W	Baby boomer	1946-1964							
41	X	X generáció	1965-1979							
42	Y	Y generáció	1980-1994	Tari Annamária Y,Z generáció						
43	Z	Z generáció	1995-2010	Töröcsik Mária „Tudománykommunikáció a Z generációnak” http://www.zgeneracio.hu/						
44	Zs	alfa generáció	2010 től							

A Település Arca ABC je még csak tervezet szintjén áll. Sem a fogalmak száma, sem az ABC tematikája nem végleges. Az ABC be került fogalmak végleges definiálásához olyan szakemberek véleményére van szükség, mint Piskóti István, Papp-Váry Árpád, Bódis Gábor, Buskó Tibor László vagy Tózsza István

A Település Arca semmiképpen nem a polgármester, hanem a város, vagy falu Arcát jelöli. A Település Arca -így nagybetűvel írva-tehát egy összefoglaló név. Ez az összefoglaló név nem kíván sem a Település Arculat, sem a Település Image, mint két alapvető marketing fogalom irányába elmenni. A Település Arca kifejezéssel minél gyorsabban, de nem tudománytalanul kívánunk eljutni az Ország Arca fogalomhoz. Fő cél annak bemutatása, hogy a Településképi Arculati Kézikönyvek -bizonyos

feltételek mellett- képesek Magyarország Arcát szebbé tenni, mert a TAK-ok létrejöttével megteremtődött ennek közigazgatási feltétele.

Ahogy az emberi arcnak is vannak részei (szem, orr, száj) úgy a Település Arcnak is meghatározhatóak az elemei (épített környezet, természeti környezet). Ha az épített környezetet tovább bontjuk, eljutunk az épületek, utak stb. részekhez. A természeti környezet is további részletekre bonthatók, de mielőtt elmerülnénk a részletekben, le kell szögeznünk a Település Arc meghatározása összetettebb feladat, mint az emberi arc meghatározása. A Település Arca meghatározásában az egyik nehézségét az jelenti, hogy egész másképp látja ugyanazt a települést egy belföldi vagy egy külföldi, egy fiatal vagy egy idős, egy turista vagy egy befektető. A másik nehézség a Település Arc definiálásban az, hogy egy település más arcát mutatja nappal, éjjel. Megint más arcát mutatja hétköznapiokon és ünnepnapokon, nyáron és télen és a sort megint a végtelenségig sorolhatnánk. Ahelyett, hogy a Település Arc definiálásával mélyebben foglalkoznánk, tűzzük ki inkább azt a célt, hogy nem a definiálás szakszerűségére, hanem annak gyakorlati hasznára koncentráljunk és jussunk el ahhoz a gondolathoz miként építheti a Település Arc az Ország Arcot.

A Település Arca fejezet 3 időtávon értelmezhető. **Rövid távon** a 2017-es évben lezajlott TAK megalkotási folyamatot mutatja be. A 2017. december 31-el lezárult TAK létrehozás óta lassan két év telt el, így a TAK-ról, már-már lehet **középtávon** - 3-5 év távlatában- is beszélni. A Település Arca című fejezet azonban ennél is tovább megy. Kísérletet tesz a **hosszú távú** stratégiai távlatok tárgyalására is. A hosszú távú stratégiai gondolkodás érintésekor kitérünk az 1990-2020 közötti időszak rövid áttekintésére és bemutatjuk, hogy a TAK hogyan lesz képes az elkövetkezendő 30 évben az Ország Arcát javítani a Település Arcok irányából.

A fejezetben érintjük a Település Arculat és Település Image fogalmai mellett a Település Identitás és Település Márkázás témákat is, de részletesen nem tárgyalhatjuk. **Részben** azért nem, mert ezt a fejezetben idézett szerzők már korábban megtették. **Másrészt** azért, mert egy 20 oldalas fejezetből nem áll módunkban 3 oldalt a fogalmak definiálására fordítani. **Végül** azért sem, mert ez a fejezet nem a Településmarketing tankönyv, hanem Közigazgatás Urbanisztika tankönyv része. Ennek értelmében, a településmarketing fogalomkészletében való túlzott elmerülés több okból sem indokolt.

Egyrészt nincs szükség településmarketing szempontból már definiált alapfogalmak teljeskörű bemutatására, mert láttuk, hogy csupán a település fogalmának pontos értelmezése a Közigazgatás Urbanisztika tankönyv 11-13 oldalain milyen körültekintő, átgondolt fogalomalkotást tett szükségsszerűvé egy egyszerűnek tűnő kérdésben: mit értsünk település, mint alapvető fogalom alatt?

Másrészt az ugyan tény, hogy egy tankönyv fejezet címének a Település Arca fogalomkörnek pontos definiálása megkerülhetetlen, de ez nem jelentheti azt, hogy újabb oldalakon értelmezzük, konceptualizáljuk a Település Arca fogalmainak összes jelentéstartalmát. A Település Arca alatt tehát a falu és a város Arcát értjük, azt az Arcot, amelyet a Településképi Arculati Kézikönyvek a saját településeik értékeit feltárva és arra építve alakítottak ki 2017-ben Magyarországon. Ez az Arc sok településen eltért attól az Arctól, amit a település korábban a TAK elkészítése előtt megalkotott.

Noha igaznak tűnhet az a kijelentés, hogy ahány település annyi Település Arc, azért abban is bizonyosak vagyunk, hogy lehet találni hasonlóságokat a Települések klaszterezései során.

Településeink klaszterelemzését Beluszky Pál A Települések világa Magyarországon (2018) című könyvében mutatja be. Beluszky 7 féle falu és 11 féle város klasztert állapított meg, amiről a 6. számú mellékletben olvashatunk. Ez matematikai statisztikai eljárás képes arra, hogy hazánk több mint 3000 települését mindössze 18 féle karakterisztikájú csoportban foglalja össze.

2.2 2. számú melléklet A TAK jogi szabályozási környezetének áttekintése időrendi sorrendben (A Település Arc jogi környezete 2019. november 10 állapot szerint) Jogi kronológia 1996. és 2019. október 24 közötti időszakáról, 12 pontban összefoglalva:

- 1) „A 90 es évek elején a különböző koncepciók még egységben kezelték a településfejlesztést a területfejlesztéssel, de a területfejlesztési törvény (1996 . évi XXI. törvény) elfogadásakor már az elkülönülés volt jellemző”. Buskó-Jászai (2018) 26. o.. A településfejlesztésre és a településrendezésre külön törvény rendelkezései irányadók” Forrás: 1996 évi XXI. tv. 1. paragrafus (3) bekezdés.

Ágazati törvény –az épített környezet alakításáról, védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. tv.

- 2) „2012-ben került elfogadásra az a jogszabály, amely végre koherens egységben kezeli a településfejlesztés helyi rendszerét. A településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról, és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) Korm. Rendelet egységesítette és pontosította, a korábbi években a –hiányos vagy esetenként hibás-jogi szabályozás farvizén kialakult szakmai gyakorlatokat, amely szabályozás révén a települési önkormányzatok számára is egyértelműen meg lettek határozva azok a feladatok és eszközök, amelyek a stratégiai településfejlesztés kivitelezéséhez nélkülözhetetlenek” Buskó-Jászai (2018) 27. o.
- 3) Nemzeti Építészpolitika 152 oldalas, internetről letölthető kiadvány. Forrás: <http://epiteszpolitika.hu/> Megjelent 2015. októberben Letöltve: 2019. november 19. A Nemzeti Építészpolitikáról az Útmutató a 12. oldalon így ír: „A magyar építészet és építésügy jövőjét, jellemző irányelveit összefoglaló kiadvány megadja a látható kereteit annak a szellemi és gazdasági fejlődésnek, amely mentén a Kormány az építésügy megújítását végrehajtani tervezi. A kötet feladata, hogy bemutassa a minőségi épített környezet megteremtése mellett, hogyan lehet hatékonyabb a lakosság szolgálata, valamint kevesebb a bürokrácia és az építéssel járó adminisztratív terhek. Mindez megalapozza a települések értékeit védő és kiteljesítő új szemléletet hozó jogszabályi változásokat, melynek része a Településképi Arculati Kézikönyv is”
- 4) a lakóépület építésének egyszerű bejelentéséről szóló 155/2016. (VI. 13.) Korm. rendelet alapján „Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Étv.) szerinti egyszerű bejelentéshez (a továbbiakban: egyszerű bejelentés) kötött építési tevékenység legfeljebb 300 négyzetméter összes hasznos alapterületű új lakóépület építésére” vonatkozik. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1600155.kor> Letöltve: 2019. november 18.
- 5) 2016. évi LXXIV. törvény a településképi védelméről Kihirdetve: 2016. VI. 23. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1600074.TV> Letöltve: 2019. november 23.

6) 400/2016. (XII. 5.) Korm. Rendelet egyes kormányrendeleteknek a településkép védelmével és a településrendezéssel összefüggő módosításáról https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1600400.KOR×hift=ffffff4&txtreferer=00000001.TXTa%20telep%C3%BCI%C3%A9sk%C3%A9p%20v%C3%A9delm%C3%A9vel%20%C3%A9s%20a%20telep%C3%BCI%C3%A9srendez%C3%A9ssel%20%C3%B6sszef%C3%BCgg%C5%91%20m%C3%B3dos%C3%ADt%C3%A1s%C3%A1r%C3%B3l Letöltve: 2019. november 23.

7) <https://www.parlament.hu/irom40/13269/13269.pdf> Letöltve: 2019. november 23.

Budapest, 2016. december Lázár János

„Az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdésében elismert egészséges környezet védelméhez fűződő alapvető jog magában foglalja nemcsak a természeti környezet, hanem az ember alkotó munkájával létrehozott épített környezet védelmét is . A XXI . században az emberi élet egyik alapvető helyszíne a települési környezet, amely jelentősen befolyásolja az életminőséget, a települések élhetőségét. Ennek egyik fontos eleme a látványkörnyezet, a települések külső képének esztétikai minősége”

„Tekintettel a tárgykörnek az egészséges környezethez való alkotmányos alapjoggal való közvetlen kapcsolatára, és arra, hogy az Alaptörvény I . cikk (3) bekezdése szerint az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg, a településképre vonatkozó követelmények körében is részletesebb törvényi szabályozás szükséges a reklámok tárgykörének szabályozásában, az nem adható teljes mértékben az egyes önkormányzatok önálló szabályozás i hatáskörébe”

8) 104/2017. (IV. 28.) Korm. rendelet a településkép védelméről szóló törvény reklámok közzétételével kapcsolatos rendelkezéseinek végrehajtásáról https://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1700104.KOR×hift=ffffff4&txtreferer=00000001.TXT Letöltve: 2019. november 23.

10) Módosul a Településkép védelmi törvény végrehajtásának határideje (2017. IX. 21.)

<https://www.kormany.hu/hu/miniszterelnokseg/strategiai-ugyekert-felelos-allamtitkar/epiteszeti-es-epitesugyi-helyettes-allamtitkarsag/hirek/modosult-a-telepuleskep-vedelmi-torveny-vegrehajtasanak-hatarideje> Letöltve: 2019. november 23.

A Településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény végrehajtásának határideje hivatalosan is 2017. december 31-re módosul

Az Országgyűlés 2017. szeptember 19-én elfogadta a T/17312. számú törvényjavaslatot, amely a Településképi Arculati Kézikönyv és a településképi rendelet elfogadásának határidejét 2017. október 1-ről 2017. december 31-re módosítja.

11) 2018. évi CXXXIX. törvény (Kihirdetve: 2018. XII. 28)
<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1800139.TV#lbj0id69cc> Letöltve: 2019. november 23.

„Az Országgyűlés - figyelemmel az ország általános és egyes térségeinek kiemelkedő gazdasági, társadalmi és kulturális fejlődésére, és arra, hogy e fejlődéshez a véges és nehezen megújuló táji, természeti, környezeti és épített környezeti értékek hozzájárulása elvitathatatlan - az ország kiegyensúlyozottabb területi fejlődése, a terület- és gazdaságfejlesztés hatékony területi irányítása, az okszerű és takarékos területhasználat, valamint a gazdasági, társadalmi és környezeti fenntarthatóság megőrzése érdekében, az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióban lefektetett területhasználati elvekkel összhangban a területhasználat módjáról és szabályairól a következő törvényt alkotja”

1. A törvény célja

1. § E törvény célja, hogy az ország egészére, valamint egyes kiemelt térségekre meghatározza a térségi területfelhasználás feltételeit, a műszaki infrastruktúra-hálózatok összehangolt térbeli rendjét, a terület- és gazdaságfejlesztés hatékony területi, területhasználati orientálása érdekében, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek, honvédelmi érdekek és a

hagyományos tájhasználat megőrzésére, illetve erőforrások védelmére. A hatékony és korszerű területrendezés ennek érdekében folyamatos, rendszeresen megújuló, összehangolt rendszert alkot az ország területi képét megalkotó fejlesztési stratégiákkal.

2. A törvény hatálya

2. § (1) A Második Részben foglalt Országos Területrendezési Terv (a továbbiakban: OTrT.) területi hatálya kiterjed az ország teljes közigazgatási területére.

(2) A Harmadik Részben foglalt, a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervének (a továbbiakban: BATrT.) területi hatálya Budapestre, valamint Pest megyének az 1/1. mellékletben felsorolt, a budapesti agglomerációhoz tartozó településeire (a továbbiakban együtt: Budapesti Agglomeráció) terjed ki.

(3) A Negyedik Részben foglalt, a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének (a továbbiakban: BKÜTrT.) területi hatálya a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet településeire terjed ki. A Balaton Kiemelt Üdülőkörzethez tartozó települések jegyzékét az 1/2. melléklet tartalmazza....”

12) [file:///C:/Users/User/Downloads/MK_19_171.pdf Magyar közlöny 7150.](file:///C:/Users/User/Downloads/MK_19_171.pdf)

Letöltve: 2019. november 23. MAGYAR KÖZLÖNY 171. szám
MAGYARORSZÁG HIVATALOS LAPJA

2019. október 22., kedd a lakóépület építésének egyszerű bejelentéséről szóló 155/2016. (VI. 13.) Korm. rendelet módosítása

2.3 3-melléklet Ábra-, Táblázat-, és Irodalomjegyzék

Ábrajegyzék:

- 1- ábra WOW Hungary kampány embléma
- 2- ábra TAK konferencia
- 3- ábra Tipikus Település Arc Zuglóban madártávlatból
- 4- Magyarország a csodák forrása embléma

Táblázatok jegyzéke:

1. táblázat A kormány által átadott anyagok

2. Mi a TAK? Összefoglaló táblázat
3. Fontosabb összehasonlítási szempontok
4. Hierarchikus rendszer

Irodalomjegyzék:

- (1) Acta Regonis Rurum 4. Faluszeminárium c. kurzus hallgatói és oktatói kutatómunkájának előtanulmányai(2010) Gödöllő Szent István Egyetem ISSN 1789-5588 pp 121
- (2) Alföldi György Egy városrész születése (2019) Józsefváros 2000-2020 Metszet című folyóirat 2019/6 november-december pp 36-44 Kiadja az Artiflex kiadó ISSN 2061 2710
- (3) Auer Ádám és Joó Tamás Hálózatok a közszolgálatban (2019) Dialóg Campus Budapest ISBN 978-963-531-080-7 pp 247
- (4) G. J. Ashworth, H. Voogd A Város értékesítése (1997) Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó Budapest ISBN: 963-224-016-2 pp 267
- (5) Balassa Tamás Kövesdi Péter Mesés nyaralások diktátorok földjén https://nepszava.hu/3057188_meses-nyaralások-diktátorok-foldjen
Publikálás dátuma: 2019.11.17. 11.00 Letöltve: 2019. november 27.
- (6) Beluszky Pál A települések világa Magyarországon(2018) Dialóg Campus Kiadó Budapest ISBN 978-615-5845-61-1 pp 327
- (7) Buskó Tibor László (2018) Településmarketing stratégiaalkotás előkészítés KÖFOP-2.1.2-VEKOP-15-2016-00001 A jó kormányzást megalapozó közszolgálat-fejlesztés pp 96
- (8) Buskó Tibor László Tózsza István Településmarketing (2018) Dialóg Campus Kiadó Budapest ISBN 978-615-5889-13-4 pp 145 elektronikusan https://akfi-dl.uninke.hu/pdf_kiadvanyok/Web_PDF_Telepulesmarketing.pdf pp150 ISBN 978-615-5889-14-1
- (9) Buskó Tibor László, Józai Attila (2018) Közigazgatási Urbanisztika Dialóg Campus Kiadó Budapest 2018 ISBN 978-615-5889-49-3 pp 168
- (10) Ibrány Álomból valóság Bővített kiadás 2013 Nyíregyháza Color Pack Nyomdai Zrt ISBN 978-963-08-7494-6 pp 144
- (11) Gera Anna (2017) Alföldi kisvárosok városimázs vizsgálata Gödöllő A Szent István Egyetem 2019 június 11 Rurális térségek konferencia

„Tanulmányom fő célja az volt, hogy olyan alföldi kisvárosok meglévő imázsát, és potenciális imázselemeit mutassam be, amely városok nevei ismertek, de még sem köthetünk hozzájuk egy konkrét arculatot, városmárkát. Ezek a városok Békés, Balmazújváros, Hajdúnánás, Mátészalka, Mezőtúr, Kisvárda, Csongrád, és Szarvas voltak. A kutatásomban olyan alföldi kisvárosokat vizsgáltam, amelyek népessége 2017. januári adatok alapján meghaladja a 15 ezer főt, de még nem éri el a 20 ezret, és emellett nincsen kézenfekvő általános érvényű kép az emberek fejében” ... „A városok online hírportálokon való megjelenését vizsgáltam, abból a szempontból, hogy milyen jellegű hírek jelentek meg a településről. A vizsgált hírek 2017. január 1. 2017. december 31. között jelentek meg (épp a TAK kidolgozásának évében készült)

- (12) Kasza Zsolt Településkép-Tájkép-Országkép 2018. november 21 A Haza Szolgálatában c. konferencia Budapest NKE Című előadás és az arról készült tanulmány (Pro Publico Bono megjelenés alatt)
- (13) Kasza Zsolt Szigetmonostor az ékszerdoboz 2019. június 11 Gödöllő .Rurális térségek a 21. században tudományos konferencia. A Szent István Egyetem Faluszemináriumi Kutatócsoportja, a Doktoranduszok Országos Szövetsége Közgazdaságtudományi Osztálya, a Magyar Regionális Tudományi Társaság Közép-magyarországi Tagozata és a Magyar Tudományos Akadémia Regionális Tudományok Bizottság Vidékgazdaság Albizottsága konferenciája. (A tanulmány kötet megjelent az MTMT-ben 2019 október 1 én)
- (14) Kolossa József A Településképi Arculati Kézikönyvek készítésének országos tapasztalatairól, ÉPÍTÉSZ KÖZLÖNY MŰHELY 257: (2018/5) pp. 3-4. https://issuu.com/magyarepiteszkamara/docs/kozlony_257_web
- (15) Papp-Váry Árpád Országmarkázástól a versenyképes identitásig és még tovább A country branding megjelenése, céljai és természete 2009-ben és 2017-ben (2017) Marketing & Menedzsment Jubileumi szám 105-116 pp http://www.papp-vary.hu/orszagmarkazas/A_country_branding_megjelenese_celjai_es_termeszete_2009-ben_%C3%A9s_2017-ben_Orszagmarkazasrol_a_versenykepes_identitasig_es_meg_tovabb.pdf

- (16) Papp-Váry Árpád Magyarország kampányok és szlogenek (2018)
http://www.papp-vary.hu/orszagmarkazas/Magyarország_kampanyok_es_szlogenek.pdf
 letöltve 2019. november 30
- (17) Piskóti István Régió- és településmarketing. Marketingorientált fejlesztés, márkázás. (2012) Budapest, Akadémiai Kiadó. ISBN 978 963 05 9186 7 pp 400
- (18) Rajki Diána Magyar lakáshelyzet című írása Megjelent a HVG Ingatlan Plusz 2020 című kiadvány 4. oldalán 2019. október)
- (19) Rápli Pál Gondok lesznek a települési arculati kézikönyv és a településképvédelmi rendelet finanszírozásával
<http://koos.hu/2017/04/05/gondok-a-telepulesi-arculati-kezikonyv-tak-es-a-telepuleskep-vedelmi-rendelet-tvr-finanszirozasaval/> Letöltve: 2019. november 30.
- (20) Sas István Reklám és pszichológia a webkorszakban Upgrade 4.0 A Kiegyezés Kora című (2018) Kiadja a Kommunikációs Akadémia ISBN 978-963-89054 pp 365
- (21) Urbánné Treutz Ágnes Hellyel való azonosulás kapcsán felmerülő modellek 2019. június 11 Gödöllő. A Szent István Egyetem Rurális térségek a 21. században tudományos konferencia.
- (22) Tózsza István Közigazgatási Urbanisztika Településtan (2011) Aula Kiadó Budapest ISBN 978-963-9698-95-6 pp 191
- (23) Tózsza István A településmarketing elmélete 2014 http://unipub.lib.uni-corvinus.hu/1612/1/Turizmus_es_telepulesmarketing_p129_Tozsa.pdf
 Tózsza István A településmarketing elmélete 2014
- (24) Laszlo Vass: Problems of Strategy Making Capacities of a Small Municipality's Local Government: The Case of the Handbook of Municipal Landscape Transylvanian International Conference in Public Administration.
 November, 2nd to November, 4th 2017. Cluj-Napoca, Romania.

Szerző nélküli cikkek:

- (25) Felújították Matula bácsi kunyhóját a Kis-Balatonnál
<https://librarius.hu/2019/11/20/fejujitottak-matula-bacsi-kunyhajat-a-kis->

[balatonnal/](#) Szerző: MTI/Szerk .Közzétéve 2019-11-20 Letöltve 2019 november 28.

- (26) A Budapesti Corvinus Egyetem hungarikum tanára megmérte a hallgatók magyarságtudatát, amit botrányosnak talált <https://168ora.hu/itthon/tozsa-istvan-magyarsag-hungarikum-demokrata-professzor-177290> 2019. NOVEMBER 14. 13:55 - SZERZŐ: 168 ÓRA
Letöltve: 2019. december 11
- (27) Ingatlan plusz 2020 lakáspiac/befektetés Bér lakás Irodarend HVG
Kiadó Zrt. 2019. október

2.4 4. melléklet Jegyzetek tankönyv fejezetben megemlített Település Arcokról részletesebben

(1-8 sorszám)

- 1) **Budapest VIII. kerület** Funkció és Arculatváltó városrésze (a Nagyváradi tér és a Corvin negyed metro megálló között ment át) jelentős arculatváltáson ment át az elmúlt években. A tipikus „Nyócker” image-t sikerült megváltoztatni a Campus tér az Orczy kert a Sportcentrum és Ludovika épületének átformálásával. A Corvin mozitól egészen a Szigony utcáig hatalmas átalakítás történt. Eltűntek a főváros egyik legszegényebb rétegének házai és helyettük modern a XXI. század elvárásainak megfelelő Arculatváltó épületek épültek. Lásd részletesen Alföldi György Egy városrész születése (2019) Józsefváros 2000-2020
- 2) **Tata** A vizek városa. Település Arc szempontból itt a vadludak védelmében hozott intézkedést emeljük ki. A Tatai tó és a vadludak hozzátartoznak a Tatai Arc-hoz. Ennek védelmére az önkormányzat betiltotta a petárdázást 2018. szilveszter környékén.
- 3) **Debrecen** A civis város, a hagyományokkal rendelkező virágkarnevál városa Magyarország települései között a második legnagyobb lakossággal rendelkező városunk (Clevelandban nagyságrendileg 300.000 ezer fő él, de nem Magyarország közigazgatási területén) Több, mint 200.000 fős lakosságával most készül arra, hogy fogadja a BMW német autógyárat. Győr (Audi) és Kecskemét (Mercedes) után immár harmadik városunk ad otthont egy német autógyárnak. Ez jelentősen megváltoztatja

majd Debrecen Arcát, ami felhívja arra a figyelmet a TAK-okat is időszakonként kötelező lesz frissíteni. Fontos hogy a német autógyáraktól függ majd Debrecen Arca is úgy, mint a 4. pontban tárgyalandó Kecskemét Település Arca is függ a Mercedes autógyártól. 2021. január 1-től minden autógyár jelentős büntetéseket kaphat, ha nem sikerül az EU által aláírt károsanyag kibocsátást egy adott szint alá csökkenteni. (Az EU „95 grammal szabja meg az egy kilométerre és egy járműre jutó büntetés nélkül kibocsátható szén-monoxid mennyiségét” HVG 2019. december 5 66. o. Ahogy a házaknak 2021. január 1-től az új házaknak közel nulla károsanyag kibocsátása kell, hogy legyen, úgy az összes autógyárnak gondoskodnia kell arról, hogy az 1 kilométeren egy gépjármű által kibocsátott károsanyag mennyisége az EU által meghatározott érték alatt maradjon.

- 4) **Kecskemét** lakosság száma meghaladja a 100 ezer főt. A Település Arca karakteres volt a TAK megírása előtt is. Itt a Kecskemét is kiállítja nyalka verbunkját dallama a város főterén az, ami kiemelésre került. Az embléma és szlogen használata elég elterjedt volt már Magyarországon. Erről tanúskodik Piskóti (2012) 387. oldalon található szlogen gyűjtemény, amely 41 ilyen szlogent gyűjtött össze már évekkel ezelőtt. Az akusztikus szignál megkülönböztetés ritka. Ha arra gondolunk, hogy a focicsapatainknak több himnusza van, mint a településeinknek szignálja, akkor levonhatjuk azt a következtetést, van hová fejlődni a településeknek ezen a téren is

Rövid TAK értelmezések (5) Szentimrefalva 6) Káva, 7) Báránd, 8) Gönyű)

MEGKÜLÖNBÖZTETÉS VÁGYA Válogatás a 10.000 fő alatti települések TAK-jaiból (különböző megyékből, különböző lakosságszámú települések lettek kiválasztva) (A településen élők számáról és a lakások számáról szóló adatok <http://www.iranyitoszamnavigator.hu/> oldalról lettek letöltve 2019. november 19-én.)

5,Szentimrefalva (202 fő, 99 lakás, Veszprém megye, TAK 4. oldal)

http://szentimrefalva.hu/.../Szentimrefalva_TAK_partners%C3%A...

Letöltve: 2019 november 19

A TAK "Segít a település lakóinak felismerni, értékelni és megőrizni a csak rájuk jellemző egységet. A karakterében egységes település olyan összetartó erőként bír, amely nem csak a felszínen, az épületeken vagy a tájban látható, közelebb hozza egymáshoz az ott élőket, egy családnak érezhetik magukat." A kisebb, akár elszegényedő települések számára kiemelten fontos, hogy megőrizték a csak rájuk jellemző sajátos karaktert. Büszkeségeik védelme és bemutatása saját identitásuk és hagyományaik tovább élését, fennmaradását szolgálja"

6) Káva (664 fő, 291 lakás, Pest megye) TAK jából

[http://www.kava.hu/wp-cont.../2017/08/K%C3%81VA-TAK-0801.pdf](http://www.kava.hu/wp-content.../2017/08/K%C3%81VA-TAK-0801.pdf)

Letöltve: 2019 november 19 ...hogya a ház, mint (mikrotér) is egy egységet kisugárzást kell képviseljen, ez így van a településen is. De itt nem egy megrendelő van, hanem sok. Míg egy ház esetén egy megrendelő elképzelésének egységére kell koncentrálni egy településarculatnál annyi házra kell figyelni, ahány ház a településen van. Ellenkező esetben az egység megbomlik, a településarculat nemhogy egységes nem lesz, hanem áttekinthetlenné válik.

7) Bátorfő (2667 fő, 1147 lakás, Hajdú Bihar megye) TAK jából

<http://www.barand.eu/onkormanyzat/telepules/kezikonyv.pdf> Letöltve: 2019. november 19

„Az építészetet szokás megfagyott zeneként emlegetni. És valóban nagyon sok hasonlóságot találhatunk egy zenemű és az építészet között. Az építészet sokszínűségét adja a változatos utcák, terek, épületek sokasága, mint egy zenekarban a sokféle hangszer: vonósok, fúvósok, ütős hangszerek. Ugyanakkor, ha ezek egymásra tekintet nélkül zenélnek, lehet külön-különbség szép dallam is, amit játszanak, az összkép hamis. Ugyanígy a házak is lehetnek eltérőek egymástól, más rendeltetésűek, de ha nincsenek tekintetleg egymásra, zavaros, élhetetlen környezetet alakítanak ki.”

8) Gönyű (3012 fő, 1143 lakás Győr Moson Sopron megye)

https://www.gonyu.hu/.../Telepuleskepi_arcuati_kezikonyv Letöltve: 2019. november 19

„Örömmel és büszkeséggel nyújtom át Önöknek községünk értékeit bemutató Településképi Arculat Kézikönyvet, melyet azért alkottunk meg, hogy a településképi tervszerű, esztétikus létrejöttét szakmailag támogassa, elősegítse.

... illeszkedő ajánlásaival segít védeni és erősíteni községünk építészeti arculatát. Ez a dokumentum elsősorban az építkezni vágyók segítségére készült, de mindenki haszonnal forgathatja, aki érdeklődik a település egyedi karaktere, építészeti öröksége és jövője iránt.

2.5 5. számú melléklet Egyéb a tankönyvfejezetben említett település összefoglalása (ABC sorrendben 9-25 sorszám)

(9)Algyő: Lassen és Tóth kft, mint prémium kategóriás babakocsi gyártó svéd-magyar vállalat itt ad munkát évek óta 30-40 főnek

(10)Apagy:- helyi identitástudat pályázat, Magyar Faluprogram,

(10) Gyula: kolbász

(11) Budapest:

11.1 Budai várból látható világ örökség részét képező panoráma

11.2 XI. kerület: Hesszelde,

11.3 Duna Aréna FINA VB 2017

11.4 Zugló: kátyúk, és a klímaváltozás

(13)Harkány, és Hévíz- fürdővárosaink

(14)Herend: porcelángyár

(15) Kára: 47 fős település TAK-ja, példaként szerepelt Budapest TAK- jával összevetve

(16) Kolontár: vörösiszap katasztrófa

(17) Komlóska: itt található az ország legnagyobb tábortüze

(18) Mogyoróska: farkasboroszlán és Rákóczi,

(19)Makó: hagyma

(20) Mogyoród: Forma 1

(21) Napkor: itt található a Golyóbis ami a terület legmagasabb pontja

(22)Pannonhalma: apátság

(23) Szigetmonostor: az ékszerdoboz

(24) Zalaegerszegnek, és

(25) Hévíznek már volt arculati kézikönyve a TAK előtt is,

(Verpelét, Makkoshotyka, Nőtincs megemlézése a Summa Cum Laude Vidéki szonon című dalának átírt szövegű változatából)

2.6 6. számú melléklet Beluszky Pál 7 féle falu és 11 féle városklasztere

7 féle falu klaszter

1, Szuburban falvak,

2, Agglomerációs települések,

3, Lakófalvak,

4, Üdülőfalvak,

5, Hagyományos falvak

6, Jó munkaerőpiaci helyzetű kistalvak,

7, Kedvezőtlen helyzetű helyenként gettosodó törpe és kistalvak ,+néhány ipari szerepkörű községi jogállású település

11 féle városklaszter (Összesen 346 db város)

1, Megyeközpontok (13 db)

2, Központi tercier szerepkörű középvárosok (13 db)

3, Középvárosok mezővárosi múlttal (8 db)

4, Központi szerepkörű igazgatási, kereskedelmi, szolgáltató, oktatási, egészségügyi kistalvosok (40 db)

5, Központi szerepkörű agrárvárosok mezővárosi múlttal (25 db)

6, Csekély volumenű városi funkcióval rendelkező, központi szerepkörű, ún. alig városok (27 db)

7, Csekély volumenű városi funkcióval rendelkező, egykori agrárvárosok (18 db)

8, Üdülő, fürdővárosok (18 db)

9, Agglomerációs résztelepülések szuburbán városok (57 db)

10, Iparvárosok (29 db)

11, Városi rangú települések jelentősebb városi funkciók nélkül (93 db)

2.7 7. számú melléklet az első 25 világváros rangsora 2019-ben

Magyarország egyetlen metropolisza (1-10 millió fő) Budapest nincs az első 25 világváros között. A rangsorban vannak olyan városok is, amelyek már megapoliszok (10 millió főnél nagyobb lakosság számmal). Ezek a városok, lakosságukat tekintve nagyobbak, mint egész Magyarország összlakossága. Hazánknak egy ilyen nemzetközi környezetben kell Ország-, Régió- és Település Arcokat kialakítania, ha azt szeretné, hogy a turisták, befektetők, egyetemisták, gyógyászati kezelésre jövő betegek hozzánk és ne más országokba menjenek. Ez az Arc kialakítás mint láttuk egyáltalán nem könnyű.

<https://www.atkearney.com/global-cities/2019> Letöltve 2019. november 26.

Figure 1

The top 25 cities in the Global Cities Index and Outlook

Global Cities Index rank

2019	2018	Δ	City
1	1	—	New York
2	2	—	London
3	3	—	Paris
4	4	—	Tokyo
5	5	—	Hong Kong
6	7	+1	Singapore
7	6	-1	Los Angeles
8	8	—	Chicago
9	9	—	Beijing
10	11	+1	Washington, D.C.
11	15	+4	Sydney
12	10	-2	Brussels
13	12	-1	Seoul
14	16	+2	Berlin
15	13	-2	Madrid
16	17	+1	Melbourne
17	18	+1	Toronto
18	14	-4	Moscow
19	19	—	Shanghai
20	22	+2	Amsterdam
21	24	+3	Boston
22	20	-2	San Francisco
23	23	—	Barcelona
24	25	+1	Buenos Aires
25	21	-4	Vienna

Global Cities Outlook rank

2019	2018	Δ	City
1	3	+2	London
2	5	+3	Singapore
3	1	-2	San Francisco
4	6	+2	Amsterdam
5	4	-1	Paris
6	14	+8	Tokyo
7	8	+1	Boston
8	7	-1	Munich
9	33	+24	Dublin
10	11	+1	Stockholm
11	12	+1	Toronto
12	16	+4	Geneva
13	19	+6	Sydney
14	10	-4	Melbourne
15	13	-2	Zurich
16	18	+2	Berlin
17	23	+6	Copenhagen
18	25	+7	Vienna
19	17	-2	Vancouver
20	50	+30	Abu Dhabi
21	9	-12	Houston
22	20	-2	Moscow
23	21	-2	Montreal
24	2	-22	New York
25	38	+13	Taipei

Source: A.T. Kearney 2019 Global Cities report

2.8 8. számú melléklet A legnagyobb városok 2050-ben a torontói kutatók jóslata szerint⁴⁷

10. Mexikóváros, Mexikó – 24,3 millió
9. New York, Egyesült Államok – 24,8 millió
8. Karacsi, Pakisztán – 31,7 millió
7. Tokió, Japán – 32,6 millió
6. Lagos, Nigéria – 32,6 millió
5. Kalkutta, India – 33 millió
4. Kinshasa, Kongói Demokratikus Köztársaság – 35 millió
3. Dakka, Banglades – 35,2 millió
2. Delhi, India – 36,2 millió
1. Mumbai, India – 42,4 millió

⁴⁷ Forrás <https://24.hu/tudomany/2016/02/21/oriasi-megapoliszok-alakulhatnak-ki-a-jovoben/> Letöltve: 2019. november 29.